

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Karel Klein

Právo platit v hotovosti jako základní právo?

Diplomová práce

Olomouc 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Právo platit v hotovosti jako základní právo?“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce má včetně poznámek pod čarou 115 558 znaků včetně mezer.

V Opavě dne 30. 3. 2024

.....

Karel Klein

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval JUDr. Maximovi Tomoszkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, trpělivost, ochotu a cenné rady, které mi poskytl při zpracování této práce.

Obsah

Úvod.....	1
1 Ústavní základy a zakotvení plateb v právním řádu ČR	3
1.1 Dělení způsobů plateb.....	3
1.1.1 Směnný obchod	3
1.1.2 Peněžní platební styk.....	4
1.1.3 Rozdělení způsobů plateb.....	6
1.2 Ústavní základy a zakotvení práva na soukromí v právním řádu ČR.....	6
1.2.1 Právo na soukromí a jeho zakotvení v mezinárodních smlouvách.....	7
1.2.2 Právo na soukromí a jeho ústavní a zákonné zakotvení v právním řádu ČR.....	9
1.3 Zákonná úprava bankovního tajemství	11
1.4 Zákonná omezení při hotovostní platbě.....	13
1.5 Zásah do soukromí při bezhotovostní platbě	14
1.6 Dílčí shrnutí	17
2 Míra zásahu do práva na soukromí při jednotlivých typech realizací plateb.....	19
2.1 Charakteristika jednotlivých typů omezení plateb.....	19
Omezení při některých druzích realizací obchodu	19
2.1.1 Daňová evidence	20
2.1.2 Evidence platby podle ZOPS.....	20
2.1.3 Bankovní tajemství.....	20
2.1.4 Shrnutí omezení při některých druzích realizací obchodu	21
2.2 Zhodnocení míry zásahu do práva na soukromí při směnném platebním styku.....	21
2.3 Zhodnocení míry zásahu do práva na soukromí při peněžním platebním styku.....	22
2.4 Zhodnocení míry zásahu podle stanovených kritérií	23
2.5 Dílčí shrnutí	23
3 Obecné úvahy k ústavní konformnosti zachování platby hotovosti v ústavním pořádku ČR	25
3.1 Obecné úvahy k rozvoji informačních technologií.....	25
3.2 Jiné ústavněprávní důvody pro zachování hotovosti	26
3.2.1 Důvod pro zachování hotovosti s ohledem na právo na svobodu povolání.....	26
3.2.2 Důvody pro zachování hotovosti z pohledu státní a národní identity	31
3.3 Dílčí shrnutí	35
4 Ústavněprávní analýza poslaneckého návrhu (sněmovní tisk 877/0).....	36
4.1 Sněmovní tisk 877/0	36
4.1.1 Návrh novely LZPS.....	37
4.1.2 Návrh novely ústavy České republiky.....	38
4.2 Zhodnocení ústavněprávní analýzy poslaneckého návrhu.....	40

4.2.1	Zhodnocení novely LZPS.....	40
4.2.2	Zhodnocení novely Ústavy ČR	40
4.2.3	Shrnutí ústavněprávní analýzy poslaneckého návrhu.....	41
4.3	Další příklady legislativních návrhů na zachování hotovosti	41
4.4	Dílčí shrnutí	42
5	Řešení problematiky hotovostních plateb v okolních státech a jejich řešení	43
5.1	Slovenská republika.....	43
5.2	Rakouská republika.....	44
5.3	Zhodnocení řešení jednotlivých států	46
5.4	Dílčí shrnutí	46
	Závěr	47
	Seznam zdrojů.....	49
	Shrnutí (abstrakt) práce v českém jazyce a v anglickém jazyce	58
	Seznam klíčových slov v českém a anglickém jazyce	60

Seznam použitých zkratk

AML zákon	Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
GDPR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES Úř. Vest. L 119/1, 27. dubna 2016, s. 1-88.
charta OSN	Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 30/1947 Sb., o chartě Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora, sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky jako součástí ústavního pořádku České republiky
OSN	Organizace spojených národů
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
USA	Spojené státy americké
Ústava ČR	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Ústava SR	Ústavní zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky
ÚS ČR	Ústavní soud České republiky
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZOB	Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
ZOBM	Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance
ZONB	Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance
ZOPH	Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků
ZOPS	Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku

ZOSUD

Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Úvod

Placení je činnost, se kterou se člověk setkává dennodenně a děje se tomuto tak už po staletí. Prakticky se způsoby placení začínají objevovat v době, co lidstvo začalo mezi sebou směňovat předměty. S rozvojem výpočetní techniky a komunikačních technologií ve 20. století se postupně objevily nové způsoby možnosti placení v elektronické podobě. S tím se objevily i nové otázky, jaké další informace v sobě může obsahovat bezhotovostní elektronická platba. Účelem této diplomové práce je objasnit, zda s příchodem nových bezhotovostních způsobů placení a případným omezením způsobů placení hotovostním způsobem se neblíží větší omezení lidí v jejich základních právech. Zdali omezení plateb hotovostním způsobem neomezí právo lidí na jejich soukromí a jestli se sběr soukromých údajů a jejich případný zásah do soukromí člověka nestává snazší.

Dané téma mě zaujalo na základě informací ze sdělovacích prostředků, kde dostalo toto téma prostor prostřednictvím poslaneckého návrhu v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. V roce 2016 prohlásil o světě bez hotových peněz generální ředitel MasterCard Europe pro Českou republiku, Slovensko a Rakousko: „Každý z nás za sebou zanechává elektronickou stopu a množství těch údajů bude růst. Tak to zkrátka je a s tím už se nic neudělá.“¹ Je zřejmé, že toto téma bude stále aktuálnější s ohledem na rozvoj technologií a celkového směřování společnosti v moderním digitalizovaném světě.

Cílem této diplomové práce je vymezit, zdali právo platit v hotovosti by se mělo uzákonit jako základní právo. V souvislosti se zamýšleným cílem diplomové práce byly stanoveny tři výzkumné otázky:

1. VO1: Zohledňuje současná zákonná úprava dostatečně právo na soukromí při bezhotovostním platebním styku?
2. VO2: Lze nalézt v současné ústavněprávní úpravě, to především v právu na soukromí, opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb či jiná opatření související s platebními transakcemi?

---

¹ TŮMA, Ondřej. *Šéf MasterCard Miroslav Lukeš: Bankovky už brzy nebudou potřeba* [online]. Penize.cz, 20. února 2016 [cit. 17. května 2023]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/platebni-karty/308962-sef-mastercard-miroslav-lukes-bankovky-uz-brzy-nebudou-potreba>

3. VO3: Jaké změny by přinesla úprava českého ústavního pořádku v podobě návrhu ústavního zákona (sněmovní tisk 877/0)² z pohledu současné legislativy (hodnocení možností a důsledků)?

Tyto tři výzkumné otázky by měly přispět k vyhodnocení hlavního cíle této práce, což je otázka, zdali uzákonit právo platit v hotovosti jako základní právo.

Pro zjištění odpovědí na tyto výše uvedené otázky byla provedena rešerši dostupné literatury, analýzu legislativních návrhů, zákonných ustanovení, jak na vnitrostátní, tak mezinárodní úrovni, s ohledem na právo na soukromí.

V rámci této práce byly ke zhodnocení daného tématu použity komparativní metody, a to na komparaci jednotlivých způsobů realizací plateb, které by mohly pomoci objasnit výzkumné otázky. Dále bylo užito poměrování jednotlivých práv za pomoci testu proporcionality na zákonná ustanovení a ústavní zakotvení práva na soukromí. Test proporcionality byl použit také na jiná ústavně zaručená práva, aby bylo zjištěno opodstatnění pro zachování hotovosti. Dále bylo sledováno téma zachování hotovosti v právních rádech okolních států a způsob jejího řešení v rámci problematiky plateb.

Tato diplomová práce obsahuje sedm kapitol. Po úvodní kapitole byl prvně analyzován přehled relevantní právní úpravy pro platby. Na základě toho byly v druhé kapitole srovnány jednotlivé typy plateb s ohledem na kolizi práva na soukromí a dalších práv při realizaci plateb. V třetí kapitole byly řešeny další možné střety práva platit v hotovosti s dalšími ústavně zaručenými právy. Ve čtvrté kapitole byl analyzován konkrétní návrh na zakotvení práva k ústavnímu zakotvení na hotovostní i bezhotovostní platby v platné právní úpravě ústavního pořádku České republiky, který byl předložen v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, a to sněmovní tisk 877/0. V páté kapitole byla řešena problematika hotovostních plateb v okolních státech. Celá problematika byla poté vyhodnocena v závěrečné kapitole.

Dané téma této práce bylo zpracováno ke dni 30. 3. 2024 především s ohledem na české právní prostředí, ale byly i zkoumány způsoby řešení problematiky zachování hotovostních plateb v jiných státech, především na evropském kontinentu. Diplomová práce byla zpracována především z právního pohledu a ověření úvah s použitím veřejně dostupných zdrojů dat, které zpracovává Český statistický úřad. Tato práce se nezabývá touto problematikou z dalších možných pohledů, jako je např. sociální, technická, bezpečnostní rovina apod. Tyto otázky by mohly být analyzovány v rámci jiných bádání.

---

² Sněmovní tisk 877/0 N. ústav. z. - Listina základních práv a svobod [online]. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna. 27. května 2020 [cit. 18. května 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=877&ct1=0>

1 Ústavní základy a zakotvení plateb v právním řádu ČR

V úvodu první kapitoly je vhodné vymezit, kdy vlastně vzniká potřeba platby a jaké jsou různé způsoby jak platbu uskutečnit. Dále bude rozebráno, jak lze platby rozdělit na hotovostní a bezhotovostní s ohledem na současnou právní úpravu a právo na soukromí. Cílem kapitoly je zhodnotit, jak jsou platby prováděny z hlediska ochrany soukromí.

V následujících podkapitolách bude analyzováno právo na soukromí v kontextu mezinárodních smluv, ústavního hlediska a zákonné zakotvení v právním řádu České republiky (dále jen ČR). Zvláštní pozornost bude věnována sběru dat při platbách jako součásti zásahu do soukromí.

Dalšími tématy podkapitol bude úprava bankovního tajemství, zákonná omezení hotovostních plateb a případné zásahy do soukromí při bezhotovostních platbách.

1.1 Dělení způsobů plateb

Základním vyjádřením jak uskutečňovat platby je vyjádření autonomie vůle jednotlivce v Listině základních práva svobod (dále jen LZPS)³ v čl. 2 odst. 3: „*Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“. ČR je státem, v němž je aplikován princip smluvní svobody.

Jedním ze způsobů dělení, jak rozdělit typy plateb je podle formy platby. Tedy zda se budou v rámci něj užívat peněžní prostředky či nikoliv.

1.1.1 Směnný obchod

První způsob kterým lze uskutečňovat platební styk je směnný obchod. Směnný obchod (také známý jako tzv. barter) je obchodní transakce, kde se dvě strany nebo více stran dohodnou na výměně zboží nebo služeb bez použití peněz. Tento způsob jak uskutečňovat platební styk je historicky nejstarší. Byl běžným způsobem obchodování a používal se před vynálezem peněz, tzv. premonetární období.⁴ Současná právní úprava upravuje směnnou smlouvu v § 2184 odst. 1 zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen OZ).

---

³ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky jako součástí ústavního pořádku České republiky.

⁴ KUDWEIS, Miloš. *Numismatika a notafilie: základy sběratelství zájmových předmětů pro začátečníky*. 1. vydání. Brno: Edika, 2017, s. 20.

1.1.2 Peněžní platební styk

Druhým způsobem jak lze uskutečňovat platební styk je pomocí platby v penězích. Jedním z kritérií jak lze platební styk rozdělit, je podle způsobu placení. Platby se se dají rozdělit na platby uskutečňované buďto za pomocí hotovosti jako hotovostní platební styk, nebo bezhotovostním způsobem jako bezhotovostní platební styk.⁵

V oblasti obchodního styku a úpravy měny existují zejména tři zákony upravující funkci peněz. Jsou jimi zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb. o České národní bance (dále jen ZOBN), dále zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance (dále jen ZONB) a zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku (dále jen ZOPS). Tyto tři zákony tvoří základ právní úpravy pro hotovostní i bezhotovostní oběh peněz.⁶

Hotovostní platební styk

Hotovostní platební styk lze definovat jako proces přenosu peněz, kdy se platba uskutečňuje fyzicky pomocí peněz v hotovosti. Při hotovostním platebním styku platby probíhají v reálném čase, kdy kupující platí prodejci hotovostí a tím převádí hodnotu zboží nebo služeb na prodejce. Za první hotovostní peníze jsou považovány mince, které se poprvé objevily ve starověké Lydii v 7. století před naším letopočtem a jsou považovány za první standardizovanou formu peněz.⁷

Bezhotovostní platební styk

Bezhotovostní platební styk lze definovat jako proces přenosu peněz, kdy se platby uskutečňují bez použití fyzické hotovosti. Moderní pojetí bezhotovostního styku lze vysledovat ve Spojených státech amerických (dále jen USA), kdy v 19. století osadníci začali pronikat hlouběji do nitra amerického kontinentu. V té době začaly ve velkém množství dostavníkové společnosti vydávat úvěry skrze úvěrové známky a dopravovat peněžní prostředky z východu na západ USA.⁸ Historie platebních karet jako bezhotovostních způsobů transakce sahá do roku 1914, kdy vydává americká Western Union Telegraph věrnostní kartu. Prvním významnějším počinem v historii platebních karet byla nová forma placení u americké společnosti Diners Club, kdy tato společnost ručila za závazky svých klientů, proplácela jim předložené účty a zasílala jim výpis provedených transakcí. Akceptace platebních karet v Československé

---

⁵ SCHLOSSBERGER, Otakar, SOLDÁNOVÁ, Marcela. *Platební styk*. 3. vydání. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005, s. 24.

⁶ KOTÁB, Petr. K některým aspektům výlučnosti měny na státním území. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2018, roč. 64, č. 1, s. 43-53.

⁷ VAN DER CRABBEN, Jan. Coinage. *World History Encyklopedia* [online]. World History Encyclopedia, 28. dubna 2011 [cit. 25. května 2023]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/coinage/>

⁸ JURÍK, Pavel. *Platební karty: 1870-2006 : velká encyklopedie*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 10-13.

socialistické republice byla povolena již dlouho před vydáním první platební karty u nás. První transakce proběhla v roce 1968. V roce 1988 byla vydána první platební karta v Československé socialistické republice.⁹

V rámci bezhotovostního platebního styku mohou platby probíhat mnoha způsoby. Jednak pomocí např. šeků nebo směnek, ale také elektronicky mezi účty kupujícího a prodejce, poté jsou zpracovány v bankovním systému nebo v systémech elektronických platebních bran. V současnosti lze bezhotovostní platební styk realizovat mnoha různými způsoby, jako jsou šeky, směnky, pomocí platebních karet, internetového bankovníctví, mobilních plateb, elektronických peněženek a dalších elektronických platebních metod apod. Jedním ze způsobů jak rozdělit bezhotovostní platební styk je dělení na nedokumentární platební styk a na dokumentární platební styk.¹⁰

- Nedokumentární platební styk - za nedokumentární platební styk považujeme případy, kdy bance nebo jiné finanční instituci předáváme při platebním styku pouze samotné platební instrumenty a platební styky dále neobsahují žádné další bankovní závazky.¹¹ Případy nedokumentárního platebního styku jsou tzv. hladké platby jako je příkaz k úhradě (žiro), příkaz k inkasu, hromadný příkaz k úhradě/inkasu, trvalý příkaz k úhradě/inkasu nebo šeky, platbu prostřednictvím směnky nebo platbu prostřednictvím šeku.
- Dokumentární platební styk – za dokumentární platební styk se považuje případ, kdy bance při provádění platebního styku předáváme podle předem stanovených pravidel vedle platebních instrumentů také další průvodní dokumenty. Poté do vztahu vstupuje ještě jeden subjekt – banka kontrolující průvodní dokumenty, které dokládají plnění závazku mezi stranami.¹² Mezi způsoby dokumentárního platebního styku lze zařadit dokumentární akreditiv v § 2690 OZ a dokumentární inkaso v § 2699 OZ. Současná česká zákonná úprava oba instituty nespojuje pouze s bankami. Banky podle § 1 odst. 3 f a g ZOB mohou otevírat akreditivy a obstarávat inkasa. Instituce podle ZOPS mohou vykonávat platební služby. Definice těchto služeb uvedené v § 3 ZOPS nelze podřadit pod podstatu dokumentárního akreditivu nebo dokumentárního inkasa. Jelikož podle ZOPS se rozumí inkasem pouze: „převod peněžních prostředků z platebního účtu,

---

⁹ BĚLOHLAVOVÁ, Martina. *Platební karty - historie, současnost, budoucnost* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009, s. 3-9. [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/v1y49b/>

¹⁰ SCHLOSSBERGER, SOLDÁNOVÁ. *Platební styk...*, s. 24-68.

¹¹ KOCOURKOVÁ, Tereza. *Dokumentární typy plateb a jejich srovnání s jinými druhy plateb v mezinárodním obchodním styku* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2018, s. 17 [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/dheed/>

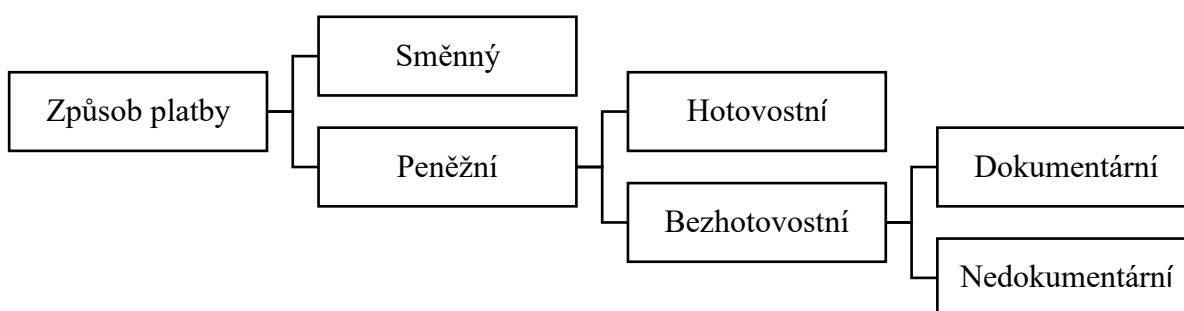
¹² Tamtéž. s. 26.

k němuž dává platební příkaz příjemce na základě souhlasu, který plátce udělil příjemci, poskytovateli příjemce nebo svému poskytovateli“, což nepokrývá význam dokumentárního inkasa. Akreditiv jako oprávnění subjektů k platební službě ZOPS nepřiznává. Nicméně podle zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen ZOSUD), jenž dává družstevním záložnám oprávnění zakládat v § 3 ZOSUD otvírat akreditivy pro členy a obstarávat inkasa pro členy. Díky tomuto uzavřenému okruhu institucí, které mohou tyto obchody provádět, byl tento způsob platby při realizaci platby vyčleněn jako samostatná kategorie realizace platby s názvem peněžní bezhotovostní dokumentární.

1.1.3 Rozdělení způsobů plateb

Vymezení jednotlivých způsobů druhů plateb zobrazeno schématem na obrázku č. 1.1. Na základě tohoto byly porovnány rozdíly při jednotlivých způsobech platby v jejich zákonné úpravě.

Obrázek č. 1.1 Schéma dělení plateb

1.2 Ústavní základy a zakotvení práva na soukromí v právním řádu ČR

Právo na soukromí je, jako všechna základní práva a svobody, nezadatelné, nezcizitelné, neprohlášené a nezrušitelné.¹³ Definici soukromí (práva na soukromí) je velmi obtížné či nemožné vymežit, neboť v sobě zahrnuje nemalé množství aspektů týkajících se psychické a fyzické integrity jednotlivce a jeho soukromého života v interakci společenských vztahů.¹⁴ Právo na soukromí je v ČR zaručeno jak na úrovni státu, tak i v mezinárodních smlouvách.

¹³ VALOUŠEK, Martin. In: VALOUŠEK, Martin, a kol. *Ochrana osobnosti, soukromí a osobních údajů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 23.

¹⁴ KOKEŠ, Marian. In: HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, s. 326 (čl. 10).

Samotná otázka, jestli stát vnímá informace o způsobu realizace platby jako podstatné, se prokázalo v době pandemie koronaviru SARS-CoV-2, kdy platební informace z bezhotovostní platby chtěl stát evidovat a vyhodnocovat pomocí mobilní aplikace eRouška.¹⁵ Informace o platbách měly pomoci s bojem proti pandemii koronaviru SARS-CoV-2. Lidé mohli dát souhlas k tomu, aby informace o jejich bezhotovostních platbách poskytly banky ministerstvu zdravotnictví za účelem epidemiologického šetření a následného trasování.¹⁶

1.2.1 Právo na soukromí a jeho zakotvení v mezinárodních smlouvách

Podle čl. 10 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen Ústava ČR)¹⁷ platí, že vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je ČR vázána, že jsou součástí právního řádu ČR a jsou nadřazeny před zákony ČR. Případně podle čl. 10a Ústavy ČR může ČR přenést mezinárodní smlouvou pravomoci orgánů ČR na mezinárodní organizaci nebo instituci.

Z mezinárodních organizací, které mají ve svých dokumentech upravena lidská práva na soukromí jsou Organizace spojených národů (dále jen OSN), Rada Evropy a Evropská unie (dále jen EU).

OSN i jednotlivé členské státy OSN se řídí chartou OSN, která byla v českém právním systému akceptována jako Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 30/1947 Sb., o chartě Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora (dále jen charta OSN)¹⁸. Na úrovni OSN podle čl. 56 charty OSN jsou jednotlivé státy OSN zavázány, že budou společně i jednotlivě jednat v součinnosti s OSN, aby bylo dosaženo cílů, jež jsou vymezeny v čl. 55 charty OSN. K ochraně soukromí lze podřadit bod c) čl. 55 charty OSN a to: „*obecnou úctu k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství a jejich zachování*“. Jaké lidské základní svobody by to mohly být, je uvedeno v nezávazném dokumentu Všeobecná deklarace lidských práv. Ve Všeobecné deklaraci lidských práv se věnuje ochraně soukromí čl. 12: „*Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence, ani útokům na svou čest a pověst. Každý má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.*“.

¹⁵ Mobilní aplikace eRouška [online]. [cit. 26. června 2023]. Dostupné z: <https://erouska.cz/>

¹⁶ HOVORKOVÁ, Kateřina. *Pomocí karty vysledujeme pohyb kohokoliv. Do tvorby "vzpomínkových map" vstoupí banky* [online]. Aktuálně.cz, 27. dubna 2020 [cit. 26. května 2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/banky-se-zapoji-do-chytre-karanteny-poskytnou-informace-kde/r~40af437c888b11ea80e60cc47ab5f122/>

¹⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Vyhláška ministra zahraničních věcí o chartě Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora č. 30/1947 Sb., sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku.

Na úrovni OSN je dále upraveno právo na soukromí v mezinárodním paktu o občanských a politických právech,¹⁹ jež tehdejší Československá socialistická republika v roce 1968 ratifikovala. V tomto dokumentu je právo na soukromí upraveno v čl. 17: „*Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst.*“. Nicméně v dokumentech OSN se nevyskytují žádná konkrétní práva o ochraně soukromí při platbách.

ČR je členem Rady Evropy od roku 1993. Rada Evropy se řídí dokumentem na ochranu lidských práv Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.²⁰ V rámci tohoto dokumentu je upraveno i právo na soukromí, a to v čl. 8: „*Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.*“.

V rámci rozhodování Evropského soudu pro lidská práva (dále jen ESLP) Rady Evropy nic konkrétního, co se týká plateb, ESLP prozatím nerozhodoval. Rozhodoval avšak jiné otázky, které svým obsahem řeší problematiku práva na soukromí. V rámci svého rozhodování stanovil, že systematické sbírání a uchovávání osobních údajů je zásahem do soukromí jednotlivce. Nezáleží přitom, zda se jedná o údaje ze soukromí, či z veřejného života.²¹ ESLP dále stanovil, že soukromý život byl rovněž dotčen, když byla systematicky sbírána data o lokalizaci stěžovatele pomocí GPS lokátoru, kvůli podezření z extremismu.²² Z tohoto rozhodnutí lze stanovit, že platební údaje při bezhotovostnímu styku lze považovat za velmi podobnou oblast zásahu v oblasti soukromí osoby. V rámci svého dalšího rozhodování stanovil ESLP další významnou podmínku, která by se mohla dotýkat placení. Bylo rozhodnuto, že zásahem do soukromí je možnost spojení informací o platbě s konkrétní osobou.²³ Za zásah do soukromí se nepovažuje pouze uchovávání plně anonymizovaných údajů.²⁴

ČR je od roku 2004 členem EU. EU přijala Listinu základních práv Evropské unie.²⁵ Tato Listina má upravenou otázku ochrany soukromí v čl. 7 a čl. 8. V rámci rozhodování Soudního dvora EU bylo vydáno jedno významné rozhodnutí, které se týká ukládání provozních a lokalizačních údajů osob (data retention). V roce 2005 byly provedeny velké

---

¹⁹ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

²⁰ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

²¹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 4. 5. 2000, Rotaru proti Rumunsku, č. 28341/95 16 (2000) IHRL 2923.

²² Rozsudek senátu ESLP (5.sekce) ze dne 2. 9. 2010, Uzun proti Německu č. 35623/05 (2010) 52 IHRL 1838.

²³ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 4. 12. 2008, S. a Marper proti Spojenému království č. 30562/04 (2009) 48 EHRR 50.

²⁴ KRATOCHVÍL, Jan. In: KMEC, Jiří a kol. Evropská úmluva o lidských právech. *Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 863-962 (čl. 10 EÚPL).

²⁵ Listina základních práv Evropské unie (EU). Úř. Vest. C 326/391, 26. října 2012 s. 391-407.

teroristické útoky v Londýně a na jejich základě EU přijala novou směrnici 2006/24/ES,²⁶ která se týkala pravidla plošného sběru dat pro všechny členské státy. Tato směrnice byla zrušena rozsudkem Soudního dvora EU,²⁷ protože tato směrnice představovala závažný zásah do práva na respektování soukromého života a ochrany osobních údajů.

V současné době EU má upravenou ochranu soukromí v nařízení 2016/679²⁸ (dále jen GDPR). Ochrana osobních údajů úzce souvisí s ochranou soukromí. Pojem osobní údaj GDPR dále nespécifikuje. Osobním údajem se rozumí informace, která se týká fyzické osoby a má funkci určitého identifikátoru pro danou osobu.²⁹ V každém konkrétním případě je třeba rozhodnout, zdali jsou tyto podmínky naplněny. Podstatné pro jednotlivce je bezpochyby právo na tzv. data portability v čl. 20 GDPR. To jest možnost získat přístup k datům, která o jednotlivci shromažďuje jiný subjekt. Z teoretického hlediska GDPR má za cíl především to, aby člověk měl právo na to být sám sebou („right to be alone“).³⁰

1.2.2 Právo na soukromí a jeho ústavní a zákonné zakotvení v právním řádu ČR

V ČR vychází ústavní úprava práva na soukromí z LZPS, a to v člancích 7 a 10. Článek 7 vymezuje oblast nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí a článek 10 zaručuje ochranu před zásahem do soukromí osoby jak ve veřejnoprávní rovině, tak i v soukromoprávní rovině.

Ve veřejnosprávní rovině se jedná především o zákon č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů, který modifikuje GDPR. GDPR má množství výjimek a způsobů, jak ho modifikovat, proto je někdy v některých aspektech považováno na pomezí nařízení a směrnice.³¹

V trestně právní rovině je ochrana soukromí jednotlivců upravena v zákoně č. 40/2009 Sb. trestní zákoník (dále jen TZ). Především v části druhé v hlavě II v díle 2 Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství TZ.

---

²⁶ Směrnice Evropské parlamentu a rady Směrnice Evropské parlamentu a rady (EU) 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES. Úř. Vest. L 130/92, 17. května 2019, s. 92-125.

²⁷ Rozsudek ze dne 8. dubna 2014, Digital Rights Ireland a Seitlinger a další, C-293/12 a C-594/12 (v el. sb. rozh.).

²⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Úř. Vest. L 119/1, 27. dubna 2016, s. 1-88.

²⁹ BREJCHOVÁ, Drahomíra In: UŘIČAŘ, Miroslav, a kol. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 105.

³⁰ PATTYNOVÁ, Jana. In: PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR): data a soukromí v digitálním světě. Komentář.* 1. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 23.

³¹ RÁMIŠ, Vladan. In: UŘIČAŘ, Miroslav a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Komentář.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, s. 53.

V soukromoprávní rovině je ochrana soukromí jednotlivce upravena v OZ, a to v části první, hlavě druhé, díle druhém v oddíle 6 - Osobnost člověka.

V rámci konkretizace práva na soukromí již rozhodoval Ústavní soud České republiky (dále jen ÚS ČR). Pro oblast problematiky bezhotovostních plateb jsou nejpodstatnější nálezy, které se týkaly ukládání provozních a lokalizačních údajů (data retention). Tyto nálezy rozhodoval ÚS ČR dvakrát a to Pl. ÚS 24/10³² (Data retention náleze I.) a Pl. ÚS 45/17,³³ (Data retention II.). V těchto nálezech ÚS ČR konstatoval, že na provozní a lokalizační údaje je třeba nahlížet jako na cenný zdroj informací o osobním životě dotčené osoby. ÚS ČR se v obou nálezech zabýval otázkou ochrany soukromí jednotlivců před zásahy ze strany veřejné moci. Ukládání provozních údajů představuje jeden z nástrojů sloužících především veřejné moci za účelem zajištění ochrany bezpečnosti, a to s využitím nových informačních technologií jako jsou např. data o poloze osoby, ale bezpochyby se zde dá zařadit informace o bezkontaktní platbě. V nedávné minulosti byla vydána významná rozhodnutí, která se týkala řádné evidence a výběru daní. Konkrétně se jedná o náleze Pl. ÚS 32/15,³⁴ v němž ÚS ČR posuzoval ústavní konformitu úpravy kontrolních hlášení k dani z přidané hodnoty a náleze Pl. ÚS 26/16³⁵ týkající se přezkumu ústavnosti úpravy elektronické evidence tržeb. ÚS ČR se v obou případech přihlásil k závěru nálezu Pl. ÚS 24/10³⁶ a to k potřebě chránit právo na informační sebeurčení. V obou nálezech upřednostnil převahu veřejného zájmu, a tedy omezení práva na sebeurčení dotčených jednotlivců shledal proporcionální. Legitimita účelů veřejnoprávní regulací byla zkoumána ÚS ČR už několikrát. Nicméně doposud ÚS ČR neřešil sledovaný účel sběru a uchovávání dat dotčených jednotlivců ze strany soukromých osob pro jejich potřeby.³⁷

Příkladem, kde bylo zrušeno sbírání lokalizačních dat, je náleze PL. ÚS 13/2020³⁸ Ústavního soudu ve Slovenské republice. Zde se jednalo o předávání platebních údajů státu z důvodu ochrany veřejného zdraví. Zde byl sběr těchto informací nařízen zákonem, ale Ústavní soud Slovenské republiky toto ustanovení v zákoně zrušil, jelikož tuto informaci vnímal jako zvlášť závažný zásah do práva na soukromí, a tento způsob získávání informací označil za nepřiměřené k sledovanému cíli. Taková zákonná úprava předávání platebních údajů v ČR nikdy nebyla.

---

³² Náleze Ústavního soudu ze dne 22. března 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (N 52/60 SbNU 625).

³³ Náleze Ústavního soudu ze dne 14. května 2019, sp. zn. Pl. ÚS 45/17 (N 76/94 SbNU 19).

³⁴ Náleze Ústavního soudu ze dne 6. prosince 2016, sp. zn. Pl. ÚS 32/15 (N 232/83 SbNU 605).

³⁵ Náleze Ústavního soudu ze dne 3. března 2020, sp. zn. Pl. ÚS 26/19 (N 37/99 SbNU 11).

³⁶ Náleze Ústavního soudu ze dne 14. května 2019, sp. zn. Pl. ÚS 45/17 (N 76/94 SbNU 19).

³⁷ KOKEŠ, Marian. In: HUSSEINI: *Listina základních práv...*, s. 347-361 (čl. 10).

³⁸ Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ze dne 13. května 2020, sp. zn. PL. ÚS 13/2020.

1.3 Zákonná úprava bankovního tajemství

V současném pojetí se bankovní tajemství vyvinulo v období středověku, ve kterém bylo poskytování půjček formou úvěru považováno za lichvu a hřích. V tomto období vznikají způsoby, jak se půjčovatelé peněz snažili zakrýt původ úročených peněz.³⁹ K zakrytí těchto obchodů začaly poskytovatelům úvěrů v novověku dopomáhat i bankovní instituce. V průběhu 19. století se pak bankovní tajemství stalo standardem používaným Asociací německých bank.⁴⁰

V současném právním řádu ČR na ústavní úrovni by se oblast úpravy ochrany bankovního tajemství dala především zařadit pod čl. 10 odst. 3 LZPS a to ve smyslu práva na informační sebeurčení.

Právo na ochranu bankovního tajemství je v ČR právem garantovaným pouze v zákonné úpravě tak, jak jej upravuje zákon č. 21/1992 Sb. Zákon o bankách (dále jen ZOB), a to v § 38: „*Na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank, včetně stavů na účtech a depozit, se vztahuje bankovní tajemství.*“ se týká pouze bank, jak jsou upraveny v tomto zákoně. Toto zvláštní postavení bank lze odůvodnit především důvěrným charakterem privátního bankovníctví. Na rozdíl od nebankovních institucí jsou tyto služby pro banky typické. Tento typ služby definuje obecný charakter bank, a proto je zřejmě na místě vycházet z toho, že lze důvěrnost a povinnost mlčenlivosti považovat za obecný znak bankovních služeb. Banky např. při uzavírání smluv u dokumentárních plateb zpravidla hodnotí bonitu potenciálního klienta, banka tak získává informace o poměrech majetkových a sociálních klienta.⁴¹ Např. německá právní doktrína v této souvislosti hovoří o zvláštním vztahu důvěry („*besonderen Vertrauensverhältnis*“).⁴²

Platební instituce je širší pojem a neobsahuje pouze banky. Lze tam zařadit i jiné osoby, které definuje ZOPS v § 7 jako právnické osoby, jež jsou oprávněny poskytovat platební služby na základě povolení k činnosti platební instituce udělené Českou národní bankou (dále jen ČNB). Bankovní tajemství se vztahuje na poskytování informací, které jsou obsahem tohoto tajemství, dalším osobám, případně státní moci, pokud tomu není dán zákonný důvod.

---

³⁹ TAŠKÁROVÁ, Ivana. *Bankovní tajemství* [online]. Praha, Univerzita Karlova v Praze, 2016, 8 s. [cit. 8. června 2023]. Dostupné z:

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/81015/DPTX_2015_1_11220_0_354020_0_171626.pdf?sequence=1.2016

⁴⁰ DE CAPITANI, Werner. *Banking Secrecy Today* [online]. Philadelphia: International Law Journal, 1988, 115 s. [cit. 6 srpna 2023]. Dostupné z: <https://scholarship.law.upenn.edu/jil/vol10/iss1/2//>

⁴¹ SMUTNÝ, Aleš. a kol. In: SMUTNÝ, Aleš a kol. *Zákon o bankách. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 746.

⁴² PIHERA, Vlastimil. In: PIHERA, Vlastimil a kol. *Zákon o bankách. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011, s. 336.

Bankovní tajemství platí především pro dokumentární platby, jako jsou dokumentární akreditiv a dokumentární inkaso. Mohou je zakládat jak banky, tak také družstevní záložny. Pro družstevní záložny neplatí bankovní tajemství podle ZOB, ale mají vlastní úpravu v § 25b ZOSUD: „*Družstevní záložna je povinna zachovávat v tajnosti a chránit před zneužitím údaje o svém členovi a o jeho obchodech s družstevní záložnou.*“ Tato ochrana soukromí je velice podobná bankovnímu tajemství, i když zde vznikají pochybnosti o stejném významu.⁴³ Otázkou je např. jestli na ochranu soukromí podle ZOSUD lze vztáhnout ustanovení zvláštních předpisů odkazujících právě na bankovní tajemství jako § 8 odst. 2 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Obě zákonné úpravy tvoří základ pro vyšší míru ochrany soukromí pro dokumentární platby než zákonná úprava podle ZOPS pro nedokumentární platby, které nevykonávají banky podle ZOB nebo družstevní záložny podle ZOSUD.

Podstatné je vymezit vztah mezi zákonnou úpravou ochrany soukromí a bankovním tajemstvím podle ZOB. Pod režim nařízení GDPR spadají osobní údaje, a to jsou jakékoli informace, které se týkají identifikované nebo identifikovatelné žijící fyzické osoby. Pokud je klientem nebo potencionálním klientem banky fyzická osoba informace o jeho využívání bankovních produktů a souvisejících skutečností můžeme ve velké většině podřadit pod pojem osobní údaje podle GDPR, tak i pod informace chráněné bankovním tajemstvím.⁴⁴ Bankovnímu tajemství podléhají informace o všech bankovních obchodech a peněžních službách bank.

Hlavním důvodem, proč je bankovní tajemství prolomováno, je trestná činnost. Objem nelegálních výnosů z trestné činnosti na světovém hrubém domácím produktu je zhruba ve výši 4 %, v ČR to bude zhruba obdobný objem.⁴⁵ K omezení objemu nelegálních výnosů na území ČR byla přijata zákonná úprava proti praní špinavých peněz a je to zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen AML zákon⁴⁶). V tomto zákoně jsou zpracovány doporučení mezinárodních orgánů FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering - Finanční akční výbor proti praní peněz) a Výboru PC-R-EV (Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní peněz) Rady Evropy. Cíl tohoto zákona je definován v § 1 AML zákona, jak zabránit zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu a aby byly vytvořeny podmínky pro odhalování takového jednání. Nicméně skutečnost, že se nějaký obchod zdá podezřelý

---

⁴³ PIHERA, Vlastimil. Některé úvahy o bankovním tajemství. *Obchodněprávní revue*, 2011, roč. 2011, č. 2, s. 35.

⁴⁴ NONNEMANN, František. *Bankovní tajemství a GDPR*. [online]. Epravo.cz, 3. prosince 2021 [cit. 19. března 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/bankovni-tajemstvi-a-gdpr-113920.html>

⁴⁵ DRAŽKOVÁ, Michaela. *Opatření AML v dohledu nad finančním trhem*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, s.12.

⁴⁶ Zkratka z anglického pojmenování těchto zákonů a to „Anti Money Laundering – proti praní peněz“.

podle tohoto zákona v § 6 AML zákona, neznamená neuskutečnění transakce. Po oznámení a vyhodnocení transakce orgány veřejné moci, pokud takovou obchodní transakci neshledají jako podezřelou, lze takovou transakci uskutečnit.⁴⁷

AML zákon není samostatný a jsou zde i další prostředky sloužící k odhalování trestné činnosti a stíhání pachatelů trestných činů, zajištění významných hospodářských a finančních zájmů a bezpečnosti např. zákon č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů.

Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu má svou úpravu také na úrovni EU v podobě nařízení 2015/847.⁴⁸

1.4 Zákonná omezení při hotovostní platbě

První kategorií omezení při platbě v hotovosti je uvedena v ZOBM. Obchodník nemusí přijmout měnu, pokud se jedná o pamětní bankovky, pamětní mince podle § 2 odst. 2 b) ZOBM nebo o tuzemské bankovky nebo mince prohlášené ČNB za neplatné podle § 5 odst. 2 b) ZOBM. Dále může odmítnout platby, kde se jedná o pokladní operace, pokud při realizaci platby chce protistrana zaplatit více než 50 tuzemských mincemi v jedné platbě podle § 5 odst. 2 c) ZOBM.

Druhou kategorií je omezení objemu finančních prostředků při transakci při hotovostní platbě. Toto omezení je stanoveno v zákoně č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků (dále jen ZOPH), a to v § 4 odst. 1 ZOPH, kde je stanoven limit 270 000 Kč. Nad tuto částku musí obchodní transakce proběhnout bezhotovostně. V opačném případě se strany obchodní transakce dopustí přestupku dle § 5 ZOPH.

ÚS ČR používá nejčastěji v rámci svého poměrování základních práv test proporcionality. Přes postupný vývoj se test proporcionality ustálil a je nejčastěji ÚS ČR využíván ve formě tří kroků, které spočívají v postupném testování tří kroků: vhodnosti, potřebnosti a poměrování (proporcionalita v užším slova smyslu).⁴⁹ Proto by bylo vhodné tento test aplikovat i v této práci na jednotlivé zásahy do ústavně zaručených práv.

V rámci omezení obsažených v ZOBM nelze uvažovat o tom, že by se dotýkaly některého ústavně zaručeného práva.

---

⁴⁷ TVRDÝ, Jiří. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018, s. 104-114.

⁴⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006 (Text s významem pro EHP). Úř. Vest. L 141/1 5. června 2015 1-18 s.

⁴⁹ ČERVÍNEK, Zdeněk. *Metoda proporcionality v praxi Ústavního soudu*. 1. vydání. Praha: Leges, 2021, s. 60.

Na základě omezení v ZOPH byl vytvořen první test proporcionality, který bude mít za úkol poměřit souladnost omezení a práva na soukromí. Jelikož člověk musí použít bezhotovostní platbu, která spojuje s plátcem další informace.

V kritériu vhodnosti je zkoumáno, zda by nebylo vhodné dosáhnout daného cíle jinými prostředky. Zde jedná se o omezení platby v hotovosti v ZOPH, kdy nad částku 270 000 Kč musí činit transakci bezhotovostně. Cílem tohoto zákonného omezení je omezit daňové úniky, racionalizovat a optimalizovat peněžní hotovostní oběh, zvýšit bezpečnost zúčastněných subjektů a působit proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.⁵⁰ Stát má legitimní zájem na zajištění správného chodu státu. Proto lze toto opatření hodnotit jak vhodné.

V rámci kritéria potřebnosti by mělo být sledováno, zdali cíle nelze dosáhnout jinými prostředky. Částka nad 270 000 Kč je poměrně vysoká a platbu v takové výši nečiní člověk každý den, proto stát neviduje informaci o každé platbě. Lidé by měli jednat poctivě, ale pokud má stát za cíl minimalizovat legalizaci výnosů z trestné činnosti a zamezit financování terorismu, tak toto je vhodný způsob, jak to zajistit. Stát nejspíše nemá jiné prostředky jak toho dosáhnout.

V kritériu poměrování lze posuzovat, zda převáží zájem na dosažení sledovaného cíle, podle kterého újma na základním právu nesmí být nepřiměřená. Zde se jedná o to, že při bezhotovostní platbě, která vyplývá z ZOPH, vznikají informace o plátcích. Toto má své legitimní důvody a každodenních platebních transakcí se toto opatření nijak nedotýká. Proto lze hodnotit toto zákonné omezení jako proporcionální.

1.5 Zásah do soukromí při bezhotovostní platbě

V § 142 odst. 1 ZOPS jsou uvedeny informace o plátcích po přijetí platebního příkazu:

- „a) údaj umožňující plátcem identifikovat platební transakci, a připadá-li to v úvahu, také údaje o příjemci,*
- b) částku platební transakce v měně použité v platebním příkazu,*
- c) údaj o úplatě, kterou je plátcem povinen zaplatit poskytovateli za provedení platební transakce, a skládá-li se úplata z více samostatných položek, i rozpis těchto položek,*
- d) tam, kde to připadá v úvahu, směnný kurz použitý poskytovatelem plátce nebo odkaz na něj, je-li tento směnný kurz odlišný od kurzu uvedeného v § 132 odst. 2 písm. d), a částku platební transakce po této směně měn, a*
- e) datum přijetí platebního příkazu.“*

---

⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu o omezení plateb v hotovosti zákonu č. 254/2004 Sb., obecná část, str. 6.

Tento výčet informací má za úkol zajistit to, aby měly obě strany k dispozici dostatečné informace pro rozhodnutí, zda smlouvu uzavřou a případně na kom vymáhat nesplnění závazku.⁵¹ Nejpodstatnější z těchto informací a zásahem do soukromí jednotlivce je zjištění jména plátce, k čemuž u hotovostní platby nedochází. Další údaje o bezhotovostních platbách mohou poskytnout základ pro vytvoření databází ve vlastnictví dalších osob a subjektů, které je mohou dále analyzovat a vytvořit o daném jedinci určitý profil např. kdy a jak nakupuje. Z této analýzy může následně odhadnout např. informace o jeho sociální situaci nebo i informace o jeho zálibách, preferencích a nakupovaných produktech. Při hotovostních platbách zjištěná data a informace o pravidelných platbách plynutím času přirozeně vymizí z myslí jednotlivců a celkově není kapacitně možné osobně při hotovostním styku takové informace využít. Ale naopak v prostředí bezhotovostní platby tyto údaje mohou zůstat uloženy v různých databázích prodejců. Problematické se jeví to, že neexistuje zákonná délka omezení doby, po kterou je tento výčet informací uchováván. Tento výčet informací je bankou uchován minimálně po dobu, která je potřebná pro správné zpracování transakcí, aby bylo možné prověřit platby, řešit případné reklamace nebo sledovat platební tok. Na danou problematiku se aplikuje čl. 5 odst. 1 e) GDPR, kdy osobní údaje by měly být uchovávány jen po dobu zcela nutnou. Osobní údaje uchovávat déle pro účely archivace lze ve veřejném zájmu nebo pro účely vědeckého či historického výzkumu, pokud jsou zavedena vhodná technická opatření, jako např. anonymizace.

Analogicky lze dovodit, že tento výčet informací při bezhotovostní platbě je blízký nálezu Pl. ÚS 24/11⁵², kde bylo konstatováno, že i práva na informační sebeurčení se vztahuje i k údajům o volaných číslech, datu a čase hovoru, době jeho trvání, a jiných technických datech mohou tyto údaje spadat pod ochranu důvěrnosti komunikace. Je stanovena šestiměsíční lhůta pro provozovatele veřejné komunikační sítě v § 97 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích) pro uchovávání údajů z veřejné komunikační sítě pro provozní a lokalizační údaje, když jsou vytvářeny nebo zpracovávány při zajišťování poskytování jejích veřejně dostupných služeb elektronických komunikací. Tato lhůta byla zkoumána v nálezu Pl. ÚS 45/17⁵³ a byla konstatováno, že je přiměřená. Naproti tomu podle § 90 odst. 1 ZOPS je tato lhůta alespoň po dobu 5 let ode dne, kdy tyto dokumenty nebo záznamy vznikly.

---

⁵¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku k zákonu č. 370/2017 Sb., obecná část, str. 156.

⁵² Nález Ústavního soudu ze dne 22. ledna 2001, sp. zn. II. ÚS 502/2000 (N 50/21 SbNU 433).

⁵³ Nález Ústavního soudu ze dne 14. května 2019, sp. zn. Pl. ÚS 45/17 (N 76/94 SbNU 19).

Existuje způsob, jak sdělení informace o své identitě může kupující skrýt. Způsob, jakým lze tento údaj skrýt, je možný, např. pomocí anonymní platební karty, kde nemusí být držitel karty identifikován. Platební instituci jsou pak známy pouze údaje o převodu finančních prostředků z platebního účtu na anonymní platební kartu. Údaje o plátcích má k dispozici pouze platební instituce, a nikoliv protistrana obchodní transakce. Podle § 13a odst. 1 AML zákona je možné anonymní karty použít pro platby pouze do limitu 150 EUR, při překročení limitu musí být klient identifikován.

Dalším subjektem, který vedle protistrany obchodní transakce může zjistit komplexní informace o provedené platbě, je ČNB. Otázka je, které informace si státní instituce mohou vyžádat po platební instituci, jelikož tyto podléhají dohledu ČNB podle části osmé ZOPS. Tyto platební instituce jsou povinny poskytnout ČNB při výkonu dohledu požadované informace a potřebná vysvětlení podle § 35 AML zákona. ČNB může činit dohled nad danými subjekty a zjišťovat informace o realizovaných platbách. Jedná se o případ tzv. data retention, kdy veřejná moc využívá nástrojů nacházejících se primárně v rukou soukromoprávních subjektů ke svým potřebám.

Na základě uvedených informací v této podkapitole byl vytvořen druhý test proporcionality, který bude mít za úkol poměřit kolizi mezi uchováváním informací o bezhotovostní platbě a práva na soukromí.

V kritériu vhodnosti bylo zkoumáno, zda by nebylo vhodné dosáhnout daného cíle jinými prostředky. Zde se jedná o zásahy v podobě výčtu informací v § 142 odst. 1 ZOPS, který je uchován při realizaci platby. Druhý problematický údaj by se mohl jevit v délce uchovávání informací o platbě po dobu 5 let. Vhodnost těchto zákonných opatření má své opodstatnění, jelikož nedochází k žádnému fyzickému předání věci, jak u hotovostní platby. Dá se tedy toto opatření hodnotit jako vhodné.

V rámci kritéria potřebnosti by mělo být sledováno, zdali cíle nelze dosáhnout jinými prostředky. V rámci právní jistoty má opatření v předání výčtu informací protistraně smysl a navíc právní úprava nabízí i alternativu v podobě anonymní karty. V zájmu transparentního poskytování platebních služeb lze i hodnotit lhůtu 5 let jako přiměřenou. To jak z pohledu zájmu jednotlivce např. na případné uplatnění reklamací, tak i z pohledu státu na zajištění bezpečnosti. Cílem státu je minimalizovat příjmy z nelegálních výnosů, praní špinavých peněz i zamezit financování terorismu, to vše lze považovat jako smysluplné cíle státu.

V kritériu poměrování lze posuzovat, zda převáží zájem na dosažení sledovaného cíle, podle kterého újma na základním právu nesmí být nepřiměřená. Pětiletá lhůta uchování informací o bezhotovostní platbě nabízí srovnání s šestiměsíční lhůtou, kterou řešil ÚS ČR

v Pl. ÚS 24/11.⁵⁴ Jednotlivec většinou při telekomunikaci řeší aktuální problém, platbou může řešit i dlouhodobější záležitosti. Lze mít za to, že doba, po které jsou uchovávány informace o bezhotovostní transakci je přiměřená. Navíc lze uvažovat i o zájem jednotlivce, aby měl zákonem garantováno, že bude informace uchovávána. Co se týká výčtu, tak ten se dá považovat za souladný se sledovaným cílem a to v zajištění právní jistoty v rámci transakce. Lze mít za to, že v rámci poměrování lze vyslovit převahu veřejného zájmu, a tedy omezení práva na seburčení dotčených jednotlivců shledat proporcionální.

Druhý test proporcionality nám poskytl odpověď na otázku VO1. Současná právní úprava reflektuje právo na soukromí a její požadavky jsou nutné k zajištění právní jistoty. Lze hodnotit, že zásah do soukromí je v nutném rozsahu. Je tu dále úprava, která chrání jednotlivce jako GDPR a u ní lze mít za to, že ve vztahu dostatečně reflektuje právo na informační seburčení. Proto lze hodnotit současnou úpravu v rámci ZOPS jako souladnou s LZPS.

1.6 Dílčí shrnutí

Smyslem první kapitoly bylo definování rozdělení způsobů plateb a zkoumání problematiky práva na soukromí s ohledem na jednotlivé způsoby placení.

V úvodu kapitoly bylo definováno rozdělení způsobů plateb pro účely této diplomové práce. Ty byly rozděleny do šesti typů. Prvně byly rozděleny na směnný a peněžní způsob. Peněžní způsob byl rozdělen na hotovostní a bezhotovostní. Bezhotovostní způsob byl rozdělen na dokumentární a nedokumentární způsob.

Poté byly analyzovány ústavní základy zakotvení práva na soukromí s ohledem na relevanci k bezhotovostní platbě v právním řádu ČR. Byly analyzovány otázky, které se tohoto tématu blíže dotýkají, především ukládání provozních a lokalizačních údajů osob. Byly nalezeny analogie, které byly dále aplikovány v rámci testu proporcionality v podkapitole 1.5, kde bylo zjištěno že současná úprava je proporcionální.

Dále bylo analyzováno bankovní tajemství jako specifická forma ochrany soukromí, která je poskytována bankami svým klientům a týká se především bezhotovostní dokumentární platby, kde do platební transakce vstupuje třetí subjekt. Bankovní tajemství lze charakterizovat jako specifické právo nad rámec úpravy GDPR.

Následně byly analyzována současná omezení hotovostních plateb, kde byla zjištěna dvě limitující omezení při použití této platby. Tyto zákonná opatření lze shledat jako souladné s ústavním pořádkem.

---

⁵⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 22. ledna 2001, sp. zn. II. ÚS 502/2000 (N 50/21 SbNU 433).

V závěru byl zhodnocen zásah do práva na soukromí při bezhotovostní platbě, a to pomocí výčtu informací, který je uveden ZOPS. Tento výčet lze hodnotit jako velice podobný informacím při uskutečnění telefonních hovorů, kde bylo ÚS ČR rozhodnuto, že se jedná o zásah do práva na informační sebeurčení. Závěrečná podkapitola 1.5 pomocí testu proporcionality umožnila vyhodnotit otázku VO1 se závěrem, že současná právní úprava dostatečně chrání právo na soukromí.

2 Míra zásahu do práva na soukromí při jednotlivých typech realizací plateb

Smyslem této druhé kapitoly bude zhodnocení míry zásahu do práva na soukromí při různých typech realizace plateb, které byly definovány v podkapitole 1.1. Cílem druhé kapitoly bude nalezení srovnání jednotlivých typů plateb a případné nalezení opodstatnění pro zachování hotovosti v současné ústavněprávní úpravě práva na soukromí.

2.1 Charakteristika jednotlivých typů omezení plateb

Pro porovnání míry zásahu při provádění různých typů plateb byla zvolena tato kritéria: zákonná omezení při některých druzích realizací obchodu (jako je např. prodej zbraní, alkoholu nebo nemovitostí), daňová evidence, evidence platby podle ZOPS a použití bankovního tajemství na platbu. Tyto kritéria byla zvolena, jelikož se určitými způsoby dotýkají práva na soukromí, především práva na informační sebeurčení.

Omezení při některých druzích realizací obchodu

Pro všechny způsoby plateb při realizaci obchodu je společné, že právní systém ČR vymezuje pro určité platby jistá omezení. Tyto obchody musí splňovat podmínky, že se nesmí přičít dobrým mravům, anebo odporovat zákonu a zjevně narušovat veřejný pořádek, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje. S takovými jednáními právní systém ČR spojuje neplatnost v § 580 OZ.

Je vždy nutné sledovat hodnoty, jaké zákonná norma chrání. Poměřit ji s ústavní hodnotou, kterou bychom omezili, tedy jestli by se jednalo o omezení autonomií vůle při realizaci obchodu nebo nepřiměřeným zásahem do soukromí daným předepsanou normou realizace obchodu pro jednotlivce. Vždy je nutné sledovat, k čemu zákaz nebo omezení slouží, dále k čí ochraně je stanoveno takové omezení či zákaz a jaké jsou následky pro subjekt právního jednání, který zákaz porušil.⁵⁵

Omezení u specifických obchodů má za cíl zajištění veřejného pořádku, bezpečnosti společnosti a právní jistoty. Tyto specifické obchody lze rozdělit do tří kategorií:

---

⁵⁵ Beran Vladimír. In: PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. s. 634-653.

- První kategorie je omezení, ve které stát kontroluje vlastnictví a převody práv a věcí. Cílem této kategorie je především právní jistota. Pro tuto kategorii stanovuje formu, jakým tyto práva stát eviduje.
- Druhou kategorií je omezení, kde stát zakazuje prodej určitým skupinám osob. Cílem této kategorie je především aspekt zajištění bezpečnosti společnosti a zdraví jednotlivců. Příkladem může být zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, kde stanovuje, že se zakazuje prodávat alkoholický nápoj osobě mladší 18 let.
- Třetí kategorií je omezení, kde stát stanovuje normy chránící společnost a zakazuje realizaci obchodů bez uděleného souhlasu ze strany státu. Cílem této kategorie je především aspekt zajištění bezpečnosti společnosti a zajištění veřejného pořádku. Toto omezení se zejména vztahuje na obchody se zbraněmi. Příkladem také může být nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy v § 283 TZ.

Zatímco u první a třetí kategorie se dotýká soukromí a veřejného pořádku, tak druhá se dotýká spíše autonomie vůle.

2.1.1 Daňová evidence

Daňová evidence státu je zcela určitě nutná pro správný a spravedlivý výběr daní a s tím spojené zajištění chodu státu, který je vybíránými daněmi financován. Tento mechanismus lze mít za zcela legitimní požadavek státu na veřejný pořádek.

2.1.2 Evidence platby podle ZOPS

Evidence platby podle ZOPS je katalog informací s cílem zajistit, aby měly strany k dispozici dostatečné informace pro rozhodnutí, zda smlouvu uzavřou a případně na kom vymáhat nesplnění závazku plynoucího ze smlouvy.⁵⁶ Jedná se o prvek právní jistoty a veřejného pořádku.

2.1.3 Bankovní tajemství

Bankovní tajemství je specifické právo, které chrání klienty bankovních institucí a jeho cílem je chránit soukromí občanů, jak bylo rozebráno v kapitole 1.3.

---

⁵⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku k zákonu č. 370/2017 Sb., obecná část, str. 156.

2.1.4 Shrnutí omezení při některých druzích realizací obchodu

Lze konstatovat, že všechny uvedené zákonné požadavky na jednotlivé způsoby plateb jsou ústavně konformní. Tímto je legitimní ze strany státu tyto požadavky vynucovat. Dále bude zkoumáno, zdali nedochází při jednotlivých způsobech realizace obchodu k výrazně vyššímu zásahu do práv na soukromí.

2.2 Zhodnocení míry zásahu do práva na soukromí při směnném platebním styku

Při směnném platebním styku dochází k výměně zboží nebo služeb za jiné zboží nebo služby, bez užití peněz. Na směnnou platbu se vztahuje daňová evidence a případný zisk je potřeba zdanit. Evidence podle ZOPS nepřipadá v tomto případě v úvahu. Při platbě nedochází ani ke styku s bankou, a proto nelze hovořit o bankovním tajemství.

Novou kategorií v tomto směru jsou kryptoměny neboli virtuální peníze. Virtuální měny jsou vytvářeny soukromými subjekty a nejsou regulovány státními orgány. Na druhé straně elektronické peníze jsou vytvářeny bankami a jsou regulovány státními orgány. Elektronické peníze jsou zcela odlišné od virtuálních měn, takto to upravuje v čl. 10 směrnice 2018/843.⁵⁷ Kryptoměny nepředstavují bezhotovostní peněžní prostředky ani elektronické peníze ve smyslu ZOPS, a ani nevykazují znaky investičního nástroje ve smyslu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.⁵⁸ Transakce se považuje za směnu nepeněžních plnění mezi kupujícím a prodávajícím. Co se týká při zásahu do soukromí obou stran při této směnné platbě, tak záleží na parametrech použité kryptoměny. Například kryptoměna s největším peněžním objemem Bitcoin se za úplně anonymní nepovažuje, protože lze určité způsoby transakce vysledovat.⁵⁹ Ale existují i projekty, jež mají za cíl tento způsob transakce co nejvíce anonymizovat, jako je např. kryptoměna Monero.⁶⁰ Virtuální měny a elektronické peníze jsou dva různé koncepty.

---

⁵⁷ Směrnice Evropské parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU (Text s významem pro EHP). Úř. Vest. L 156/43. 19. června 2018, s. 43-74.

⁵⁸ *Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin)* [online]. Generální finanční ředitelství. 31. března, 2022 [cit. 18. března 2023]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/informace- stanoviska-a-sdeleni/2022/informace-gfr-k-danovemu-posouzeni>

⁵⁹ VAN WIRDUM, Aaron. *IS BITCOIN ANONYMOUS? A COMPLETE BEGINNER'S GUIDE* [online]. Bitcoinmagazine, 18. listopad 2015 [cit. 18. března 2023]. Dostupné z: <https://bitcoinmagazine.com/technical/is-bitcoin-anonymous-a-complete-beginner-s-guide-1447875283>

⁶⁰ MARTINEZ, Alexandra. *What is Monero? Anonymity On The Blockchain* [online]. Medium, 30. června, 2021 [cit. 18. března 2023]. Dostupné z: <https://medium.com/coinmonks/what-is-monero-anonymity-on-the-blockchain-c45f23a6dd6e>

2.3 Zhodnocení míry zásahu do práva na soukromí při peněžním platebním styku

V peněžním platebním styku lze použít jakoukoliv měnu, jelikož v ČR neexistuje žádný devizový zákon, který právně brání tuzemským subjektům používat k platebním transakcím, ať již hotovostním či bezhotovostním, namísto měny, kterou vydává ČNB podle § 2 odst. 2 ZONB a subjekty si mohou zvolit jakoukoli cizí měnu.⁶¹ Nicméně podle § 5 odst. 1 ZONB je každý povinen přijmout tuzemské bankovky a mince bez omezení, pokud se na něj nevtahuje některá výjimka uvedená v § 5 odst. 2 ZONB.

Peněžní platební styk se dělí:

- Hotovostní – při hotovostní realizaci platby existuje omezení množství peněz, které může protistrana přijmout. Toto omezení bylo v rámci podkapitoly 1.4 hodnoceno jako proporcionální. Protistrana má při realizaci platby v ČR povinnost přijmout jen tuzemskou měnu, nikoliv zahraniční. Dále nemusí přijmout některé druhy mincí a bankovek. Při této platbě nedochází k evidenci podle platby podle ZOPS, a tím pádem zde neexistuje ani ochrana bankovního tajemství. Také u hotovostní platby může vzniknout povinnost daňové evidence.
- Bezhotovostní – při bezhotovostní platbě neexistuje omezení, co se týká hodnoty podobně jako u směnné platby. Ale existuje zde evidence platby podle ZOPS. Na některé platby může také dopadat institut bankovního tajemství, a to především na ty, jež uskutečňují banky jako dokumentární platby. Také u bezhotovostní platby může vzniknout povinnost daňové evidence.

---

⁶¹ KOTÁB, Petr. K některým aspektům výlučnosti měny na státním území. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2018, roč. 64, č. 1, 43-53 s.

2.4 Zhodnocení míry zásahu podle stanovených kritérií

Dané hodnocení je shrnuto podle kritérií do následující tabulky č. 2.1:

Tabulka č. 2.1 Shrnutí kritérií

Dělení plateb	Daňová evidence	Omezení u specifických obchodů	Evidence platby podle ZOPS	Bankovní tajemství
Směnný	Ano	Ano	Ne	Ne
Peněžní	Ano	Ano	Záleží na platbě	Záležení na instituci a platbě
Hotovostní	Ano	Ano	Ne	Ne
Bezhotovostní	Ano	Ano	Ano	Záležení na instituci
Dokumentární	Ano	Ano	Ano	Ano
Nedokumentární	Ano	Ano	Ano	Záležení na instituci

Po vyhodnocení shrnutí kritérií je zřejmé, že zatímco u bezhotovostních plateb dochází k evidenci podle ZOPS, tak u směnného obchodu a hotovostní platby nikoliv. Evidence podle ZOPS byla v rámci kapitoly 1.5 testována testem proporcionality a bylo shledáno, že je tento způsob evidence proporcionalní.

Lze uvažovat o tom, že směnný obchod a hotovostní platba není tak invazivní k daňové evidenci a omezení specifických obchodů. Jelikož tyto způsoby platby jsou hůře dohledatelné, díky tomu, že nemusí být nikde evidované, lze takto obcházet zákonné omezení. Nelze mít za to, že tato exkluzivita těchto způsobů plateb může být relevantní důvod pro to, aby bylo nezbytně nutné zachování možnosti placení v hotovosti.

Spousta platebních činností, na které dopadá GDPR, se překrývá s bankovním tajemstvím.⁶² Bankovní tajemství a jeho relevance byla rozebrána v podkapitole 1.3.

Na základě shrnutí pomocí daných kritérií lze odpovědět na otázku VO2 tedy tak, že nelze nalézt v současné ústavněprávní úpravě v právu na soukromí opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb.

2.5 Dílčí shrnutí

V rámci této kapitoly byly analyzovány jednotlivé typy plateb a byla zodpovězena otázka VO2. Otázka VO2 v této kapitole byla řešena ve smyslu opodstatnění nutnosti zachování

⁶² NONNEMANN, František. *Bankovní tajemství a GDPR*. [online]. Epravo.cz, 3. prosince 2021 [cit. 19. března 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/bankovni-tajemstvi-a-gdpr-113920.html>

hotovostních plateb v právu na soukromí. Po vyhodnocení kritérií nelze o významnějších rozdílech pro jednotlivé typy plateb hovořit. Odpovědí na otázku VO2 je to, že právo na soukromí v současné ústavněprávní úpravě v sobě neobsahuje právo platit v hotovosti. Hypotetické zrušení plateb v hotovosti lze brát za souladné s právem na soukromí.

3 Obecné úvahy k ústavní konformnosti zachování platby hotovosti v ústavním pořádku ČR

V rámci třetí kapitoly byly zhodnoceny obecné úvahy k platbám ovlivněné rozvojem informačních technologií. Dále bylo analyzováno, jak mohou práva na platby v hotovosti kolidovat s jinými ústavně zaručenými právy nad rámec práva na soukromí.

3.1 Obecné úvahy k rozvoji informačních technologií

S nástupem digitálních technologií obecně vyvstaly nové problémy,⁶³ které se netýkají pouze problematiky hotovostní a bezhotovostní platby, ale celkově práva na soukromí a jiných ústavně zaručených práv. V době přijetí LZPS tyto problematiky neexistovaly. Proto je vhodné zkoumat, zda je vhodné v tomto směru LZPS novelizovat. S rozvojem informačních technologií lze hovořit o těchto problémech:

- větší propast mezi mírou ochrany soukromí, kterou očekává dotčený jednatel a jakou je společnost uznat jako přiměřenou. Lidé v dnešním světě zanechají bezpochyby snadněji vystopovatelnější digitální stopu, než tomu bylo v minulosti,
- smluvní podmínky prodejců často mnohdy podkopávají principy práva na soukromí (Mnohdy kupující povolí smluvní podmínky prodejců, aby dostal levnější produkt), s tím souvisí i nárůst počtu možností, kdy se kupující dobrovolně vzdává svých práv na soukromí a poskytuje dobrovolně své soukromé informace, aniž by byl dostatečně informován,
- stát mnohdy nereaguje pružně na nové technologie, aby dostatečně rychle vymezil způsoby, jak ochránit soukromí jedince.

Lze mít za to, že s nástupem digitálních technologií obecně vyvstaly nové otázky, které doteď nebylo potřeba řešit a v době přijetí LZPS ani řešeny být nemohly. Jistým úskalím představy přirozených univerzálních práv je postupné rozšiřování nároků, které se postupně klasifikují jako nároky lidskoprávní.⁶⁴ Inspirací pro řešení této problematiky může být současný právní vývoj v USA, kde byly ústavní lidskoprávní základy přijaty v 18. století a nyní lze pozorovat dva různé směry v rozhodování Nejvyššího soudu USA. Tradicionalisté se drží původního významu ústavy a dodatků, jak byly chápány v době jejich přijetí. Tento přístup, známý jako originalismus, je založen na myšlence, že ústava má pevný význam stanovený

---

⁶³ MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*. 1. vydání Praha: CZ.NIC, 2013, s. 2-3.

⁶⁴ BARTOŇ, Michal. In: HUSSEINI: *Listina základních práv...*, s. 73 (čl. 1).

v době ratifikace a že tento význam je závazný pro soudce i dnes. Opakem originalistů je přístup známý jako „živá ústava“. Tento přístup tvrdí, že ústava je živý dokument, který se může vyvíjet společně se společností, a že význam ústavních textů se může časem měnit bez změny tohoto textu.⁶⁵

V ČR byla LZPS přijata poměrně nedávno a o těchto směrech se nedá v ČR hovořit. Tyto přístupy nabízí možnosti jak přistupovat LZPS.

3.2 Jiné ústavněprávní důvody pro zachování hotovosti

V rámci zhodnocení ústavního zakotvení na hotovostní i bezhotovostní platby kromě práva na soukromí, které také bylo rozebráno v druhé kapitole, lze také uvažovat o dalších aspektech pro zachování hotovosti. Pokud pomineme důvody, které z právní roviny úplně nevycházejí, jako např. rovina sociální a s ní spojená ochrana technicky negramotných lidí, nebo technické obavy, např. black-out, kdy elektronické bankovníctví přestane fungovat, tak by se důvody pro zachování hotovosti mohly rozdělit do dvou kategorií:

- důvod pro zachování hotovosti s ohledem na právo na svobodu povolání,
- důvod pro zachování hotovosti s ohledem na národní a státní identitu a podstatné náležitosti demokratického právního státu.

3.2.1 Důvod pro zachování hotovosti s ohledem na právo na svobodu povolání

Ze čtvrté hlavy LZPS, kde jsou upravena hospodářská, sociální a kulturní práva, má k dané problematice nejbližší právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost. Toto právo je zakotveno v čl. 26 LZPS. Množství hotovosti v oběhu by mohlo ovlivňovat možnost volby povolání. Některé profese v současnosti lze jen obtížně vykonávat bez využití hotovosti např. prodej novin na ulici nebo pořádání dobročinné sbírky.

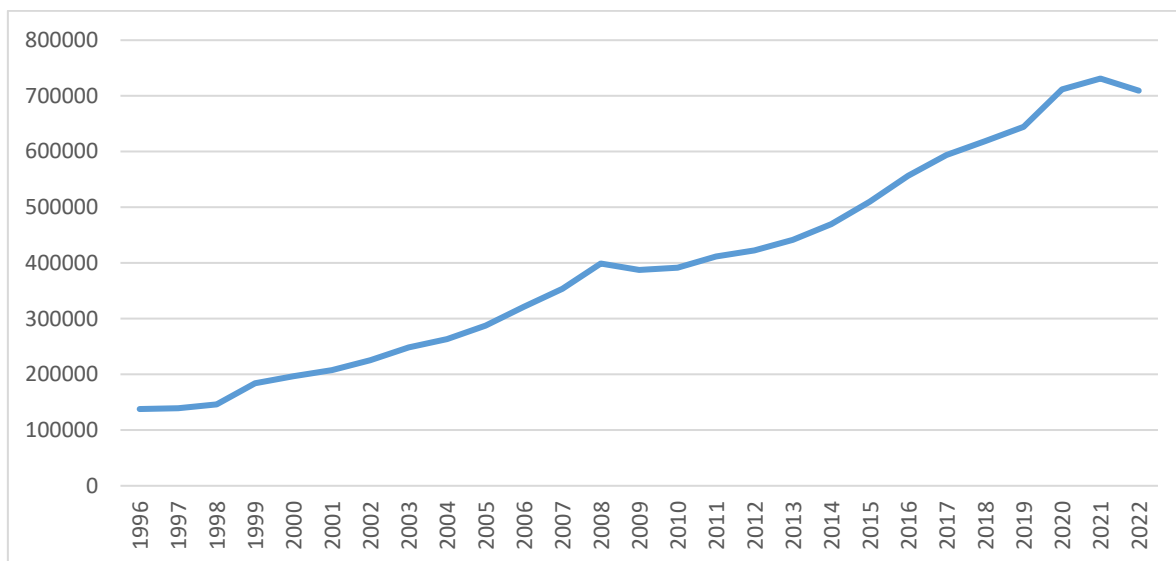
Současné hodnocení množství hotovostních peněz v oběhu

Jednou z úvah v této práci je, zdali je v současnosti hotovostní platba v ohrožení a jestli dochází k úbytku hotovosti. Toto by zprostředkovaně mohlo mít vliv na jiné ústavně zaručená práva, jako je právo na volbu povolání. Současnou situaci lze zkoumat podle ekonomických ukazatelů a komparací těchto ukazatelů s jinými státy. Toto může být ověřeno podílem oběživa v hotovosti v českých korunách, jak je zobrazeno na obrázku č. 3.1.

---

⁶⁵ HAUN, William. *Tradition-based Originalism and the Supreme Court* [online]. AEI, 21. března 2022 [cit. 19. března 2024]. Dostupné z: <https://www.aei.org/articles/tradition-based-originalism-and-the-supreme-court/>

Obrázek č. 3.1 Vývoj množství oběživa od roku 1996 do 2022 (v mil. Kč)

Zdroj: Česká národní banka⁶⁶, vlastní zpracování

Množství oběživa se navyšuje ročně v průměru o 6,64 %. V grafu na obrázku č. 3.1 jsou viditelné pouze dvě události spojené se snížením objemu peněz v hotovosti. První událost je v roce 2008, která je spojená s ekonomickou krizí, kdy se meziročně snížil objem hotovosti o 2,99 %. Druhá událost souvisí s pandemií koronaviru SARS-CoV-2, kdy došlo ke snížení objemu hotovosti v roce 2021 o 2,95 %. Vliv nových způsobů realizace plateb se v tomto grafu nijak neprojevuje a dalo by se konstatovat, že růst je stabilní a neměnný.

Samotné množství oběživa je spíše nic neříkající hodnota bez udání kontextu informací, jako je míra celkového růstu ekonomiky v podobě změny hrubého domácího produktu. K ověření, zda se mění množství hotovosti, je možné srovnat s ukazatelem růstu hrubého domácího produktu ČR.

K ověření vzájemného vztahu daných ukazatelů lze využít jedné ze základních statistických metod, a tím by byl korelační koeficient. Pomocí korelačního koeficientu je možné určit vztah mezi dvěma vlastnostmi vzájemného vztahu daných ukazatelů. Korelační koeficient nabývá hodnot od -1 do 1. Hodnoty -1 a 1 vyjadřují lineární závislost. Hodnota 0 ukazuje to, že mezi dvěma sledovanými vlastnostmi není žádná vzájemnost a nijak se neovlivňují. Kladná hodnota vyjadřuje přímou úměru, zatímco záporná hodnota vyjadřuje nepřímou úměru.

Korelační koeficient je vyjádřen pomocí tohoto vzorce:

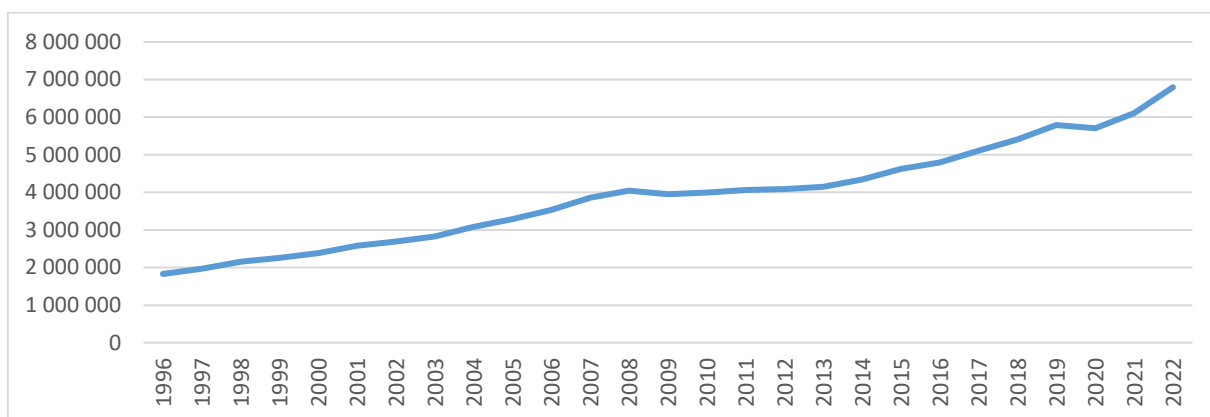
⁶⁶ *Struktura peněz v oběhu* [online]. Česká národní banka [cit. 30. června 2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/obeh/struktura-penez-v-obehu/>

$$\text{Korelační koeficient } (x, y) = \frac{\sum(x - \bar{x})(y - \bar{y})}{\sqrt{\sum(x - \bar{x})^2 \sum(y - \bar{y})^2}}$$

kde x a y jsou hodnoty jednotlivých ukazatelů, $\bar{x}$ a $\bar{y}$ jsou střední hodnoty výběru jednotlivých ukazatelů.

K určení výše hrubého domácího produktu ČR byl použit výpočet pomocí výrobní metody. Výrobní metodou se hrubý domácí produkt počítá jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo odvětví a čistých daní na produkty.

Obrázek č. 3.2 Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (mil. Kč)

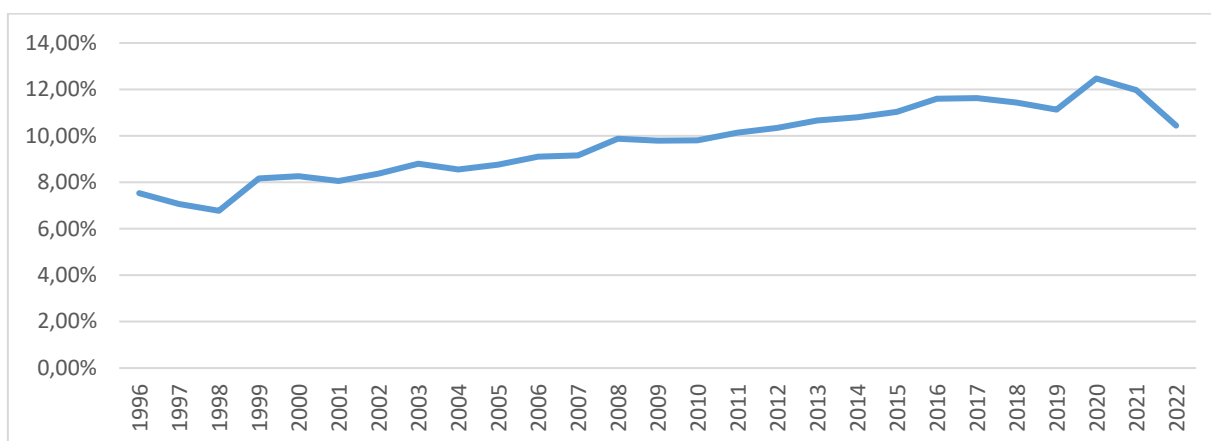
Zdroj: Český statistický úřad⁶⁷, vlastní zpracování

V grafu na obrázku č 3.2 je zobrazeno, že hrubý domácí produkt v ČR průměrně rostl meziročně o 5,23 %. Poklesy jsou spojené pouze se stejnými událostmi jako množství oběživa, a to s ekonomickou krizí v roce 2008, kdy poklesl o 2,19 %, a s pandemií koronaviru SARS-CoV-2 v roce 2021, kdy poklesl o 1,42 %. Korelační koeficient mezi vývojem množství oběživa ČR a vývojem hrubého domácího produktu v ČR byl vypočítán jako velmi vysoký stupeň závislosti, a to hodnotou 0,988.

Růst hrubého domácího produktu je stabilní podobně jako množství oběživa v oběhu. Na základě zjištěného korelačního koeficientu bude vhodné sledovat trend vývoje podílu množství oběživa na objemu velikosti hrubého domácího produktu.

⁶⁷ HDP Výrobní metoda [online]. Český statistický úřad [cit. 30. května 2023]. Dostupné z: https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod

Obrázek č. 3.3 Podíl množství oběživa na velikosti hrubého domácího produktu (%)

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Na tomto grafu na obrázku č 3.3 lze vidět, že množství peněz v oběhu navzdory vlivu nových způsobů realizace plateb v ČR stále roste a v roce 2022 se pohybovalo přes 10 %, zatímco v roce 1996 to bylo pouze 7,54 %. K podobným závěrům dospěl i průzkum ČNB o chování obyvatelstva při platbách v ČR. Podle uvedených závěrů byl zjištěn víceméně stejný výsledek platebního chování obyvatel v ČR stejně jako ve Slovenské republice, Rakouské republice, Německé spolkové republice a Polské republice.⁶⁸ Zjištěné hodnoty poukazují na to, že množství hotovosti v ČR není v ohrožení a nijak nenarušuje možnost volby povolání.

Ale například objem finančních prostředků v hotovosti ve švédských korunách ve Švédském království v oběhu činil v roce 2020 pouhé jedno procento hrubého domácího produktu.⁶⁹ Ve Švédském království se běžně u některých transakcí, jako jsou samoobslužné platební automaty a parkovací hodiny, ve velké míře přestaly hotovostní transakce praktikovat a přijímají se pouze bezhotovostní transakce.⁷⁰ Dokonce v určitých oblastech, jako je pohostinství, které by se dalo považovat za jednu z oblastí společnosti, kde hotovost vydrží nejdéle, jsou ve Švédském království požadovány pouze platbu kartou, na což při vstupu upozorňují informační cedule.⁷¹ Ačkoliv ani množství hotovosti ve Švédském království není vnímáno jako něco co by narušovalo lidská práva. Švédské království je členem EU a v čl. 15

⁶⁸ DUCHÁČEK, Josef. *Jak je to s hotovostí aneb Česko s bankovkami a mincemi* [online]. Česká národní banka, 3. srpna 2020 [cit. 26. května 2023]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Jak-je-to-s-hotovosti-aneb-Cesko-s-bankovkami-a-mincemi/

⁶⁹ STRAKA, Martin. *ŠVÉDSKO ZAČÍNÁ MÍT PROBLÉM S NEDOSTATKEM HOTOVOSTI V OBĚHU*. [online]. EPeníze, 23. září 2020 [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: <https://www.epenize.eu/svedsko-zacina-mit-problem-s-nedostatkem-hotovosti-v-obehu/>

⁷⁰ *Kommuner slopar myntautomater – PRO kritisk* [online]. Svenska Dagbladet, 18. července 2016 [cit. 25. dubna 2023]. Dostupné z: <https://www.svd.se/a/W6dWk/kommuner-slopar-myntautomater-pro-kritisk>

⁷¹ ARVIDSSON, Niklas. *Building a Cashless Society The Swedish Route to the Future of Cash Payments*. 1. vydání. Stockholm: Springer Publishing, 2019, s. 48.

odst. 1 Listině základních práv Evropské unie⁷² obsahuje právo na volbu povolání: „*Každý má právo pracovat a vykonávat svobodně zvolené nebo přijaté povolání.*“. O vývoji ve Švédském království stále nelze hovořit o zrušení hotovosti a je to na preferenci spíše toho, co chce společnost a trh.

Samotná otázka podílu množství oběživa na velikosti hrubého domácího produktu je spíše otázkou ekonomickou a cílem této práce není odhadnout správný poměr mezi těmito ukazateli. Nicméně v této otázce spíše nelze hledat nějakou minimální hodnotu jako mantinel pro jiná lidská práva jako je např. právo na volbu povolání.

Zrušení hotovosti a jeho souvislost s právem na svobodu povolání

V rámci podílu množství oběživa na velikosti hrubého domácího produktu asi nelze hledat právní východisko. V hypotetickém zrušení hotovosti by mohlo být úvahou, zda se hotovost pro výkon volby povolání jedná o esenciální jádro tohoto práva nebo nikoliv. Právo na volbu povolání je sociální právo ve výčtu práv podle čl. 41 LZPS. Těchto práv se lze domáhat pouze v mezích zákonů, pomocí testu racionality (rozumnosti). Specifikem sociálních práv je to, že jsou předmětem politického soutěže a pouze sekundárně a v omezené míře lze přezkoumávat ústavní garance sociálních práv.⁷³ Pokud by se jednalo o esenciální jádro tohoto práva, tak lze na něj aplikovat test proporcionality.⁷⁴

ÚS ČR předpokládá možnost omezení výkonu některých povolání nebo činností zákonem, aniž by specifikoval účel omezení. Právní normy vydané na jeho základě však musejí obstát v testu proporcionality.⁷⁵ Později ÚS ČR na svobodu podnikání vztáhl mírnější test racionality. Odůvodněním tohoto rozhodnutí bylo, že celý čl. 26 LZPS je zahrnut ve výčtu obsaženém v čl. 41 LZPS. Takto například v nálezu Pl. ÚS 1/12⁷⁶ ÚS ČR poukazuje na rozsáhlý prostor pro rozhodovací pravomoc zákonodárce, že zákonodárce může užít prostředku k jeho dosažení svého cíle nikoliv nutně nejlepší, nejvhodnější, nejúčinnější či nejmoudřejší řešení. Lze tedy konstatovat, že ÚS ČR na čl. 26 LZPS uplatňuje jak test proporcionality, tak test racionality.

Na základě nálezu Pl. ÚS 21/17⁷⁷ týkajícího se zákazu billboardů u dálnic a silnic I. třídy ÚS ČR aplikoval test proporcionality. Toto rozhodnutí lze mít za velice blízké případnému rozhodnutí, když by při případném zrušení hotovosti došlo k zániku některých

---

⁷² Legislativa E U: Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění) Úř. Vest. C 326/47, 26. října 2012.

⁷³ Nález Ústavního soudu ze dne 24. dubna 2012, sp. zn. Pl. ÚS 54/10 (N 84/65 SbNU 121), bod 45.

⁷⁴ TOMOSZEK, Maxim. In: HUSSEINI: *Listina základních práv...*, s. 1271-1288 (čl. 41).

⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 20. června 2006, sp. zn. Pl. ÚS 38/04 (N 125/41 SbNU 551), bod 29.

⁷⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 2012, sp. zn. Pl. ÚS 1/12 (N 195/67 SbNU 333), bod 244.

⁷⁷ Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 12. února. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 21/17 (N 23/92 SbNU 236).

povolání. Lze předpokládat, že při případném řešení této problematiky ÚS ČR, bude rovněž aplikován test proporcionality s třemi kroky.

Kritériem vhodnosti na zrušení hotovosti či její výrazného omezení by mohl stát sledovat dva základní cíle, a to způsob jak zabránit praní špinavých peněz (legalizace výnosů z trestné činnosti) a optimalizace hospodaření státu. Otázka praní špinavých peněz by se pravděpodobně dala řešit i jinými způsoby v rámci jiných opatření státu. Veřejným zájmem by mělo být to, aby se stát choval jako správný hospodář. Pokud by udržování hotovosti přinášelo nepřiměřené náklady, tak je legitimní důvod tyto náklady omezit.

V ČR obstarává výrobu peněz státní podnik Státní tiskárna cenin. Náklady ČNB na výrobu peněz byly v roce 2022 ve výši 165 073 tis. Kč,⁷⁸ což představuje náklad v celkovém státním rozpočtu zhruba 0,01 %. Jedná se tedy přiměřené výdaje, nicméně se tyto náklady dají v případě rušení hotovosti omezit.

Kritérium potřebnosti v rámci tohoto kritéria by mělo být sledováno, zdali cíle nelze dosáhnout jinými prostředky, v rámci sledované otázky se lze domnívat, že by jinak daného cíle dosáhnout nešlo.

V kritériu poměrování lze posuzovat, zda převáží zájem na dosažení sledovaného cíle, podle kterého újma na základním právu nesmí být nepřiměřená ve vztahu k zamýšlenému cíli. V rámci nálezu Pl. ÚS 21/17⁷⁹ se ÚS ČR vyslovil, že princip právní jistoty nelze ztotožnit s požadavkem na absolutní neměnnost právní úpravy, která podléhá mimo jiné sociálně-ekonomickým a technickým změnám. Proto lze učinit závěr, že případné zrušení hotovosti nejspíše není v rozporu s čl. 26 LZPS.

Dalším aspektem odpovědi na otázku VO2 je, že vzhledem k právu na volbu povolání nelze brát v potaz opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb.

3.2.2 Důvody pro zachování hotovosti z pohledu státní a národní identity

Jednou z otázek ohledně zachování hotovosti by mohlo být to, že je součástí národní identity, podstatnou náležitostí suverenity státu, případně náležitostí demokratického právního státu. Toto by mohlo mít význam při případné právní úpravě, která by ukládala určité omezení hotovostních peněz, a o tom lze uvažovat jak v případě české koruny, tak v případě přijetí eura. Tyto otázky lze zhodnotit ze tří možných pohledů, a to jak z pohledu mezinárodního práva, tak z pohledu unijního práva a z pohledu českého ústavního práva.

---

⁷⁸ *Výroční zpráva 2022* [online]. Státní tiskárna cenin, s.p. [cit. 21. března 2024]. Dostupné z: https://stc.cz/wp-content/uploads/2023/07/STC_Vyrocní-Zprava_2022_internet.pdf

⁷⁹ Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 12. února. 2019, sp. zn. Pl.ÚS 21/17 (N 23/92 SbNU 236).

Zhodnocení z pohledu mezinárodního práva

Z pohledu mezinárodního práva by se mohlo jednat o náležitost suverenity státu a to ve smyslu zda je nutným prvkem státu zajistit vlastní měnu. Jak je definován stát, nám mohou dát odpovědi na kritéria státu, které jsou definována v Konvenci o právech a povinnostech států z Montevidea (tzv. Montevidejská konvence).⁸⁰ Tato úmluva je dodnes součástí mezinárodního obyčejového práva a v článku 1 stanovuje čtyři prvky státu: „*stálé obyvatelstvo, definované teritorium, vláda a kapacita vstoupit do diplomatických vztahů s jinými státy*“. Zde by mohlo být otázkou, zda součástí výkonu vlády je zajištění oběhu peněz ve státě.

Historicky prvním větším počinem, kdy se státy dohodly na standardizované měně byla Latinská měnová unie a ta spočívala ve stanovení obsahu stříbra v jedné minci každé členské národní měny, případně obsahu zlata.⁸¹ V moderním pojetí jsou měnové unie založeny na tom, že jednotlivé státy se vzdaly svých měn a používají novou měnu, ke které nemá žádný stát účastníci se unie žádný vztah. V současnosti existuje na světě pět takových měnových unií.

V současné době existují státy, které nemají vlastní měnu a využívají měny jiných států. Např. Lichtenštejnské knížectví využívá švýcarského franku.⁸² Některé státy se pokouší adaptovat měnu, která není založená na jiné měně nebo vzácném kovu, tímto příkladem by mohla být Salvadorská republika, která zavedla jako zákonné platidlo také kryptoměnu Bitcoin.⁸³

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že úkolem státu není zajistit vlastní oběživo nebo přenést tuto pravomoc na určité společenství. Jelikož i státy bez vlastní měny historicky neztrácely a neztrácejí v mezinárodním společenství na svém postavení z pohledu suverenity.

Bezpochyby je úlohou státu sám si pro sebe stanovit právní rámec jak určit výběr daní, poplatků a apod., aby zajistil svůj vlastní chod. K tomuto rámci se zpravidla váže využití oběživa. Pokud toto selhává, tak v některých případech států ve světě lze hovořit o tzv. slabých nebo rozpadlých státech (failed state). O slabém státu lze hovořit, pokud eroze státní kapacity vede k neschopnosti režimu efektivně vládnout, i když se o to snaží. Rozpadlý stát je stát

---

⁸⁰ *Montevideo Convention on the Rights and Duties of States*. United Nations Treaty Collection [online]. [cit. 10. srpna 2023]. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/LON/Volume%20165/v165.pdf>

⁸¹ HALL, Maurice. *The Latin Monetary Union – 1865* [online]. GoldCoin.org, 3. března 2010 [cit. 10. srpna 2023]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140304012255/http://goldcoin.org/gold-coins/the-latin-monetary-union-1865/691/>

⁸² *Accord monétaire entre la Confédération suisse et la Principauté de Liechtenstein* [online]. Fedlex, 2022, [cit. 10. srpna 2023]. Dostupné z: https://fedlex.data.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/1981/1715_1715_1715/20220322/fr/pdf-a/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-1981-1715_1715_1715-20220322-fr-pdf-a.pdf

⁸³ RENTERIA, Nelson, ESPOSITO, Anthony. *El Salvador's world-first adoption of bitcoin endures bumpy first day* [online]. REUTERS [cit. 10. srpna 2023]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/finance/el-salvador-leads-world-into-cryptocurrency-bitcoin-legal-tender-2021-09-07/>

s vládou, která nemá potřebné schopnosti ani zdroje na zajištění chodu státu nebo nechce dodávat základní veřejné statky svým občanům.⁸⁴ Zajištění právního rámce pro oběživo je jednoznačně znakem schopnosti výkonu vlády ve státě.

Ve výše uvedeném textu lze nalézt další aspekt odpovědi na otázku VO2 a to takový, že vzhledem k současné ústavní úpravě existuje relevantní argument pro nutnost zachování hotovostních plateb a to takový, že pokud by bez hotovostních peněz neuměla ČR zajistit funkční chod státu, tak by měla vytvořit právní rámec pro zachování hotovosti. Zde je otázka, že pokud by hotovost byla pro ČR tak významnou, tak by bylo asi vhodné povýšit na ústavní úroveň. Asi nelze mít za to, že ČR stojí na tom, že potřebuje vlastní měnu, a to navíc v hotovostní podobě. ČR má v rámci EU navíc povinnost účastnit se třetí etapy hospodářské a měnové unie a přijmout jednotnou měnu euro.

Zhodnocení z pohledu unijního práva

Unijní právo má aplikační přednost před právem členských států. Nicméně podle Ústavy ČR je změna podstatných náležitostí demokratického právního státu nepřípustná. Přenos pravomocí je dle ÚS ČR podmíněn jak v materiální rovině zachováním samotné podstaty materiálního právního státu, tak ve formální rovině slučitelností s uchováním základů státní suverenity ČR. V nálezu Cukerné kvóty III.⁸⁵ ÚS ČR se dále uvádí, že pokud by jedna z těchto podmínek nebyla naplněna, bylo by nutné převzít tyto pravomoci vnitrostátními orgány ČR. Dále ÚS ČR v nálezu specifikoval, že při porušení těchto náležitostí nemíní unijní akty respektovat.

Pokud by se v budoucnu objevily určité unijní akty omezující nebo zrušující hotovost, tak by ÚS ČR musel dospět k tomu, že tato nová úprava je neslučitelná s podstatnou náležitostí demokratického právního státu a že příslušný právní akt EU je s tímto právem v rozporu. Vzhledem k tomu, že se mezi podstatné náležitosti demokratického právního státu řadí také esenciální obsah základních práv, bylo by možné uvažovat o změně podstatných náležitostí unijním aktem regulující hotovost, jestliže by v důsledku jeho přijetí nemohla být zachována podstata a smysl práv dotčených, zejména práva na soukromí, které je rozebráno v kapitole 1.

Ve formální rovině slučitelností s uchováním základů státní suverenity ČR se dá uvažovat, že zajištění funkčního právního rámce ohledně plateb stačí k výkonu státní suverenity.

---

⁸⁴ MAKKIOVÁ, Markéta. *Slabé a rozpadlé státy: Případová studie Libérie*. [online]. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017, 13–17 s. [cit. 5. srpna 2023] Dostupné z: https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/27325/1/DP_FINAL_2017.pdf

⁸⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04 (N 50/40 SbNU 443).

V tomto lze nalézt další aspekt odpovědi na otázku VO2 a to takový, že vzhledem k současné ústavní úpravě existuje relevantní argument pro nutnost zachování hotovostních plateb a to takový, že by muselo být shledáno, že se jedná o změnu podstatných náležitostí demokratického právního státu.

Zhodnocení z pohledu ústavního práva

Důvody národní a státní identity a tyto myšlenky jsou vyjádřeny především v preambuli Ústavy ČR, kde se hovoří o historických kořenech ČR a idejích, na kterých je ČR vystavěna. Smyslem preambule je, aby se v ní vyjádřil důvod, smysl a záměr zákona a základní cíle politiky státu. Preambule sama o sobě sice nemá normativní význam. Může však být důležitou pomůckou při výkladu zákona.⁸⁶ Avšak daná preambule nijak peníze a jakoukoliv jejich podobu nezmiňuje.

Co se týká podstatných náležitostí právního státu, tak ÚS ČR také nepřináší konkrétní definici či taxativní výčet prvků, které lze za podstatné náležitosti označit. Jedná se o celou řadu principů, které lze rozdělit na 4 kategorie:⁸⁷

- materiální prvky, mezi které se řadí především úcta a možnost výkonu základním právům a svobod jednotlivce, zákaz svévole moci apod.
- formální prvky, které jsou základem demokratického právního státu a kam lze zařadit především vázanost státní moci právními předpisy a princip právní jistoty
- organizační a procesní prvky, kam spadá dělba moci např. podle hlav v Ústavě ČR, soudní ochrana práv a právo na přístup k soudu
- hodnotové prvky, mezi něž se řadí svoboda jednotlivce a lidská důstojnost a důvěra občanů ve stát, jeho instituce a právo, demokratické náležitosti státu.

Dle Preambule Ústavy ČR a podstatných náležitostí právního státu nelze dovodit měnu vyjádřenou hotovostí jako podstatný prvek státu. Nejspíše nelze v ČR žádným způsobem hotovost považovat za součást národní identity, či že se jedná o podstatnou náležitost právního státu. O ČR pravděpodobně nejde hovořit jako o zemi, kde by byla česká koruna nějakým spojujícím symbolem občanů ČR jako spojující prvek českého národa, a to jak v hotovostní podobě, tak v celkové podobě jako české koruny jako státní měny.

---

⁸⁶ MIKULE Vladimír In: SLÁDEČEK, Vladimír. Ústava České republik. *Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 1-8 (preambule).

⁸⁷ TOMOSZEK, Maxim. Podstatné náležitosti demokratického právního státu. 1. vydání. Praha: Leges, 2015. s. 74-78.

Toto nám může poskytnout další aspekt odpovědi na otázku VO2 a to takový, že vzhledem k současné ústavní úpravě neexistuje relevantní argument pro nutnost zachování hotovostních plateb.

3.3 Dílčí shrnutí

V této kapitole bylo zjištěno, že v rámci rozvoje informačních technologií vznikly nové problematiky, které doteď nebylo třeba řešit právní úpravou a v době přijetí LZPS tyto problémy neexistovaly.

V rámci analýzy ústavních zákonů bylo sledováno opodstatnění zachování hotovosti.

Při zkoumání byl mimo jiné vytvořen závěr, že hotovost neovlivňuje právo na volbu povolání. Dále byly hodnoceny souladnosti s mezinárodním, unijním a ústavním právem. V rámci tohoto byl učiněn závěr, že lze nalézt dvě opodstatnění pro zachování hotovosti. První opodstatnění vychází z toho, že pokud by EU zrušila hotovost a pro ČR by toto bylo neslučitelné s podstatnou náležitostí demokratického právního státu. Druhé opodstatnění vychází z toho, pokud by stát hotovost potřeboval k zajištění chodu státu, aby mohl plnit jiná ústavně zaručená práva. Tak potom by se dalo hovořit o nutnosti zachování hotovostních plateb.

Tyto dvě výjimky jsou spíše hypotetické a nelze je relevantně brát v potaz. Proto je odpověď na otázku VO2 taková, že v současné ústavněprávní úpravě nelze nalézt opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb.

4 Ústavněprávní analýza poslaneckého návrhu (sněmovní tisk 877/0)

Poslanecký návrh ústavního zákona sněmovní tisk 877/0 by novelizoval LZPS a Ústavu České republiky. Cílem této novely by především bylo povýšení práv platit v hotovosti na ústavní úroveň. Tato novela by přinesla nový úkol pro ČNB, a to by byla ochrana rovnocenného postavení hotovostních a bezhotovostních forem transakcí. V rámci LZPS by došlo k novému právu, a to právu na úhradu svých peněžitých dluhů v hotovosti. LZPS dokument byl v době své platnosti novelizován pouze dvakrát.

Poprvé byla ústavním zákonem č. 162/1998 Sb. v článku 8 odst. 3 LZPS prodloužena lhůta z 24 hodin na 48 hodin: „Zadržená osoba musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do 48 hodin propuštěna na svobodu nebo odevzdána soudu.“

Druhá novelizace nastala ústavním zákonem č. 295/2021 Sb., kdy bylo upraveno právo na život v článku 6, a byla přidána nová věta do odstavce 4 LZPS: „Právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.“

Lze konstatovat, že úprava lidských práv v ČR je docela rigidní a právní úprava LZPS se moc nemění. Lze konstatovat, že by v českém právním řádu na ústavněprávní úrovni nedocházelo často ke změnám práv a povinností.

4.1 Sněmovní tisk 877/0

Skupina poslanců (Mgr. Václav Klaus a Zuzana Majerová) předložila návrh ústavního zákona dne 26. 5. 2020 Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Pro tento návrh ústavního zákona Parlamentní institut vypracoval stanovisko ke kompatibilitě s právem EU 0877.⁸⁸ Návrh byl následně zaslán vládě k vyjádření stanoviska. Vláda ČR zaslala stanovisko dne 23. 6. 2020 jako tisk 877/1.⁸⁹ Vláda ČR vyjádřila stanoviskem nesouhlas s předloženou novelou ústavních zákonů.⁹⁰ Poté organizační výbor v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR projednání návrhu

---

⁸⁸ Informační podklad ke kompatibilitě návrhu na vydání ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod a Ústava České republiky (sněmovní tisk 877), s právem EU [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, [cit. 18. května 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=179707>

⁸⁹ Sněmovní tisk 877/1 Stanovisko vlády k tisku 877/0 [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna [cit. 18. srpna 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=877&ct1=1>

⁹⁰ Návrh poslanců Václava Klause a Zuzany Majerové Zahradníkové na vydání ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod a Ústava České republiky (sněmovní tisk č. 877) [online]. Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky, 29. května 2020 [cit. 18. srpna 2023]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSBQ3NGKU8/>

ústavního zákona doporučil dne 25. 6. 2020.⁹¹ V daném volebním období (2017–2021) nebyl návrh zákona projednán. Projednávání bylo ukončeno s koncem volebního období.

Sněmovní tisk 877/0 by novelizoval LZPS a to tak, že by vznikl nový čl. 26a:

„Každý má právo na úhradu svých peněžitých dluhů v hotovosti. Toto právo lze omezit jen v případech stanovených zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu bezpečnosti státu, veřejného pořádku nebo práv a svobod druhých.“

Dále by sněmovní tisk 877/0 novelizoval Ústavu České republiky v čl. 98, který by poté zněl:

„(1) Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu a ochrana rovnocenného postavení hotovostních a bezhotovostních forem transakcí.

(2) Do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.

(3) Postavení, působnost a další podrobnosti stanoví zákon.“

4.1.1 Návrh novely LZPS

Předkladatelé měli za cíl zakotvit právo osob využívat hotovost k placení svých dluhů a jí odpovídající povinnosti hotovostní platby přijímat. Dále cílili především na zajištění práva na ochranu soukromí a autonomie jednotlivců, které by se podle předkladatelů touto novelou posílilo. Podle předkladatelů je možnost platby v hotovosti hluboce spjata s vnímáním osobní svobody. Proto se domnívali, že budoucí vývoj technologií, který by mohl vést k omezování či dokonce k úplnému zákazu hotovostních plateb, by představoval významný zásah do osobních svobod. Díky tomu by bylo podstatně zvýšeno riziko zneužívání velkého množství informací souvisejících s nárůstem bezhotovostních plateb, a to ať již přímo ze strany příslušných bankovních institucí, tak zprostředkovaně ze strany státu.

Parlamentní institut upozorňoval v rámci svého stanoviska ke kompatibilitě tisku s právem EU na to, že ČR má povinnost účastnit se třetí etapy hospodářské a měnové unie a přijmout jednotnou měnu euro. Návrh novely se neváže na žádnou konkrétní měnu, proto by mělo být otázkou, zda by nové ústavní právo bylo v souladu s právem EU. Dalším otázkou by bylo podle Parlamentního institutu, do jaké míry spolu korespondují pravidla pro omezení plateb v hotovosti pro eurozónu a novela LZPS. Zatímco navrhovaná novela LZPS vytváří v tomto článku vlastní testování v podobě, že toto právo bylo omezené pouze v případě, že jde o opatření v demokratické společnosti nezbytné ve třech možných případech, a to

---

⁹¹ *Organizační výbor Usnesení č. 300 (25. června 2020)* [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 25. června 2020 [cit. 18. srpna 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&v=ORGV&ct=300>

opatření pro ochranu bezpečnosti státu, opatření veřejného pořádku nebo opatření chránící práv a svobod druhých. Pravidla pro státy platící eurem jsou stanovena v obecnější rovině a výjimky se poměřují obecným testem proporcionality. Nesoulad mezi navrženou úpravou a pravidly práva EU by mohl znamenat, že zatímco v LZPS by daná výjimka neprošla tímto vlastním testem, tak v rámci testu proporcionality na evropské úrovni ano. Tento navržený čl. 26a by zavedl testování práva na hotovost podobně jako testování práva činnosti odborových organizací v čl. 27 odst. 3 LZPS kde je stanoveno: „*Činnost odborových organizací a vznik a činnost jiných sdružení na ochranu hospodářských a sociálních zájmů mohou být omezeny zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu bezpečnosti státu, veřejného pořádku nebo práv a svobod druhých.*“.

Vláda ČR vyjádřila ve svém nesouhlasném stanovisku, že ústavní pořádek má upravovat pouze základní náležitosti státního uspořádání ČR. Vláda ČR dále považovala předložený návrh na vložení nového čl. 26a do LZPS za nadbytečný, neboť právo možnosti provádění hotovostních plateb je již v platném právním řádu ČR. Dále vláda ČR ve svém stanovisku uvedla, že: „*návrh ústavního zákona je nejednoznačný, nedomyšlený a nedostatečně odůvodněný.*“ Jako vady návrhu uvádí například, že návrh nijak nezohledňuje zásadu smluvní volnosti zakotvenou v OZ. Z návrhu není zřejmé, zda je možné se práva na platbu v hotovosti vzdát uzavřením soukromoprávní dohody jako jsou například kupní smlouvy s úhradou kupní ceny na bezhotovostní transakci. V opačném případě by návrh zákona zásadně zasahoval do základní soukromoprávní zásady, kterou je smluvní autonomie. Jelikož je v soukromém právu upravena smluvní autonomie, která se projevuje v § 1910 OZ. Vláda ČR měla za to, že navržený ústavní zákon by však dával jedné ze smluvních stran právo jednostranně stanovit, že plněno bude jen a pouze v hotovosti, a to proti vůli druhé smluvní strany. Vláda ČR zároveň upozorňuje, že předložený návrh ústavního zákona hovoří obecně o hotovosti, což v kombinaci se zrušeným devizovým zákonem⁶¹ vedlo k možnosti platit v hotovosti jakoukoliv světovou měnou. Dále vláda ČR ve svém stanovisku upozorňuje například na § 239 TZ, v němž je podstata, jež má za cíl chránit ohrožování oběhu tuzemských peněz. Je otázkou, jak by se tato podstata v trestním zákoníku aplikovala.

4.1.2 Návrh novely ústavy České republiky

Sněmovní tisk 877/0 by novelizoval ústavu ČR novým úkolem pro ČNB, a to ochranou rovnocenného postavení hotovostních a bezhotovostních forem transakcí.

Předkladatelé by vedle cíle zakotvit právo využívat hotovost k placení svých dluhů taky svěřili nový úkol ČNB, a to dohled nad dodržováním povinnosti přijímat hotovostní platby.

Za tímto účelem navrhovali rozšíření v ústavě ČR vymezeného hlavního cíle činnosti ČNB, taky aby cílem činnosti byla kromě péče o cenovou stabilitu též ochrana rovnocenného postavení hotovostních a bezhotovostních forem transakcí.

Parlamentní institut poukazoval v rámci svého stanoviska ke kompatibilitě tisku s právem EU, že by mělo dojít k rozšíření cílů činnosti o nový cíl. Tato navrhaná by pravděpodobně byla v rozporu s ustanovením čl. 127 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie,⁹² kde je stanoveno že: „*Prvořadým cílem Evropského systému centrálních bank (dále jen „ESCB“) je udržovat cenovou stabilitu.*“. Parlamentní institut vyjádřil pochybnosti o novém cíli ČNB. Jelikož by byl stanoven právem členského státu nový cíl, který by měl stejnou prioritu, jako je péče o cenovou stabilitu, mohlo by to být posouzeno jako předpis rozporný s právem EU. Dále je upozorňováno, že v rámci těchto dvou cílů není stanoven vztah mezi nimi, a tudíž je nejasné, který z cílů by měl přednost. Nicméně je taky poukázáno na to, že národní banky v rámci unie mají různě stanovené úkoly činnosti centrálních bank. Kromě ČR má dvacet centrálních bank členských států jediný primární cíl činnosti jako ČNB, a to udržení cenové stability. Parlamentní institut upozorňuje, že odlišně upravuje problematiku například Dánského království,⁹³ jehož centrální banka uvádí, že má tři hlavní cíle činnosti – stabilitu cen, bezpečnost plateb a stabilitu finančního systému. O více cílech centrálních bank lze taky uvažovat u národních bank Irské republiky, Bulharské republiky, Estonské republiky, Nizozemského království a Švédského království. Proto nelze dojít k závěru, že stanovení více než jednoho cíle činnosti je v souladu s právem EU. Jako vhodný nástroj k vyjasnění této otázky navrhuje parlamentní institut konzultovat tuto otázku s Evropskou centrální bankou, ke konzultaci, ale nedošlo.

Vláda ČR ve svém nesouhlasném stanovisku také upozorňuje na možný nesoulad s primárním právem EU. Podle vlády ČR je udržování cenové stability hlavní cíl centrálních bank a tento cíl je nadřazen ostatním cílům, a proto nelze ČNB zakotvit do Ústavy ČR nový cíl. Centrální banky mají a měly historicky hlavní cíl zaručení měnové stability, kdy šlo především o zabránění posilování vládní moci cestou měnových manipulací.⁹⁴ Lze mít za to, že další cíle by mohly být v rozporu s takovým cílem. Vláda ČR současně upozorňuje, že předložený návrh

---

⁹² Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). Úř. Vest. C 326/47, 26. října 2012, s. 391-407.

⁹³ *NATIONALBANKENS FORMÅL* [online]. Danmarks Nationalbank, 2023 [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: https://www.nationalbanken.dk/da/om_nationalbanken/formaal/Sider/Default.aspx

⁹⁴ SLÁDEČEK, Vladimír In: SLÁDEČEK: *Ústava České republiky...*, s. 1159 (čl. 98).

ústavního zákona podléhá konzultační povinnosti s Evropskou centrální bankou podle Rozhodnutí Rady 98/415/ES.⁹⁵

4.2 Zhodnocení ústavněprávní analýzy poslaneckého návrhu

Na základě analýzy důvodové zprávy, stanoviska vlády ČR a stanoviska Parlamentního institutu lze dojít k závěru, že by tato novela LZPS a Ústavy ČR vytvořila spoustu nejasností. Tyto nejasnosti předkladatelé ve své důvodové zprávě vůbec neřešili a aplikace novely by celkově nejspíše byla velice problematická. Závěrem se dá tato novela hodnotit podobně, jak uvádí stanovisko vlády ČR, jako nedomyšlená s nejednoznačným řešením dané problematiky.

4.2.1 Zhodnocení novely LZPS

V odůvodněních uvedených ve stanovisku vlády ČR a stanovisku Parlamentního institutu lze vytýkat určité irelevantní argumenty. Novela LZPS se neváže na konkrétní měnu, tak by se dala považovat za souladnou s třetí etapou hospodářské a měnové unie a Parlamentní institut to viděl jako překážku.

Dále Vláda ČR vyjádřila ve svém stanovisku, že ústavní pořádek má upravovat pouze základní náležitosti státního uspořádání ČR. Přínosem právě takové novely by mohly být argumenty, které se uváděly při přijetí ústavního zákona č. 295/2021 Sb., a to přednost vnitrostátní úpravy v podobě podstatné náležitosti demokratického právního státu před právem EU.

Ústavní zakotvení na práva platby v hotovosti by mělo ochranný význam pro případné zrušení hotovosti v rámci změny právní úpravy ČR, jelikož by byla potřeba ústavní většina na změnu LZPS. V rámci právní jistoty lze považovat zákonné oprávnění platby v hotovosti v platném právním řádu ČR smysluplné povýšit na ústavní úroveň.

4.2.2 Zhodnocení novely Ústavy ČR

Ochrana rovnocenného postavení hotovostních a bezhotovostních forem transakcí je vytýkána jako možný rozpor s unijním právem, kde je prvořadým cílem systému centrálních bank udržovat cenovou stabilitu. Ale i v rámci EU existují státy, které mají pro jejich centrální banky více úkolů, ale není zcela jasné, zda nejsou v rozporu s právem EU. Tento rozpor nebyl dosud řešen.

---

⁹⁵ Rozhodnutí Rady 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů. Úř. Vest. L 189, L 189, 3. července 1998, s. 42-43.

4.2.3 Shrnutí ústavněprávní analýzy poslaneckého návrhu

Výše uvedená analýza dává odpověď na otázku VO3, že v tomto navrženém znění by novely LZPS a Ústavy ČR vytvořily spoustu nejednoznačných otázek, jež by se týkaly jak evropského práva, ústavního, trestního i soukromého práva. Nelze však se všemi závěry jednotlivých institucí, které se k tomu vyjadřovaly, ve všem zcela souhlasit. Odpověď na otázku VO3 je tedy taková, že daná novela by byla velice problematická a výklad této novely by se musel ujasnit, případně novelu lépe vypracovat.

Nabízí se možnosti, zdali dané právo na hotovost nešlo podřadit pod právo na soukromí a aplikovat nálezy Pl. ÚS 24/10⁹⁶ (Data retention náleží I.), a Pl. ÚS 45/17⁹⁷ (Data retention náleží II.) co se týká údajů uchovaných o bezhotovostní platbě. Proto nelze učinit závěr nad nutností povýšit platbu v hotovosti na ústavní úroveň jako nutnou. Toto by posílilo právní jistotu v dané oblasti práva.

4.3 Další příklady legislativních návrhů na zachování hotovosti

Dalším příkladem z roku 2022 je senátorský návrh, který byl předložen jako senátní tisk č. 277 v Senátu parlamentu ČR⁹⁸ nebo poslanecký návrh z roku 2023, který byl předložen jako sněmovní tisk 484/0⁹⁹ v Poslanecké sněmovně parlamentu ČR. Uvedené návrhy jsou velice podobné předchozímu analyzovanému poslaneckému návrhu.

V rámci nových návrhů je snaha o mnohem komplexnější úpravu základních práv s ohledem na rozvoj informačních technologií. Tímto návrhem je zejména senátní tisk č. 184,¹⁰⁰ který má mnohem širší pole působnosti, a to aby do LZPS bylo také zahrnuto nejen záruka plateb v hotovosti, ale též právo zůstat mimo internet a digitální technologie obecně, vykonávat svá práva jemu dostupným a přístupným způsobem. Mimo to navíc také upravují právo na ochranu spotřebitelů, práva zaměstnance, jak dostávat svou výplatu, právo hradit své závazky v souvislosti s výkonem veřejné moc v hotovosti a podobné aspekty. V rámci tohoto návrhu lze najít další problematické oblasti. Nicméně může působit spíše kazuisticky a s ohledem, že by LZPS měla spíše působit obecným způsobem, tak navržené právní úpravy by mohla dovést judikatura ÚS ČR. Značným argumentem v tomto ohledu může být,

⁹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne dne 22. března. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (N 52/60 SbNU 625).

⁹⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 14. května 2019, sp. zn. Pl. ÚS 45/17 (N 76/94 SbNU 19).

⁹⁸ Senátní tisk č. 277 [online]. Senát parlamentu ČR, [cit. 27. června 2023]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/104739/87825>

⁹⁹ Sněmovní tisk 484/0 N. ústav. z. - Listina základních práv a svobod [online]. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna. 30. června 2023 [cit. 27. února 2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=484&CT1=0>

¹⁰⁰ Senátní tisk č. 184 [online]. Senát parlamentu ČR, [cit. 15. února 2024]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/109977/92257>

že obecně sdílené představy přirozených základních práv jsou postupně rozšiřovány o nové nároky, které se postupně klasifikují jakožto nároky lidskoprávní. Čím širěji bude pojem základních práv vykládán, tím hůře lze obhajovat, jde o práva předstátní a univerzální.¹⁰¹

4.4 Dílčí shrnutí

V rámci této kapitoly byl analyzován sněmovní tisk 877/0, byla prozkoumána jeho možnost zakotvení do ústavního pořádku ČR. Tímto byla zjištěna odpověď na otázku VO3, že v tomto navrženém znění by novela LZPS a Ústavy ČR vytvořila spoustu nejednoznačných otázek, zejména v rámci nového úkolu pro ČNB. Z tohoto důvodu nelze jednoznačně tvrdit, že je nutné povýšit právo na platbu v hotovosti na ústavní úroveň. To by však mohlo posílit právní jistotu. Je třeba pečlivě zvážit všechny právní aspekty a případně novelu lépe vypracovat.

Na zvážení se nabízí také komplexnější úprava změny LZPS a to s ohledem na to, že v době přijetí LZPS nebylo možné zhodnotit současný rozvoj informačních technologií.

Spíše než vytváření nových konkretizovaných práv, lze mít za to, že je vhodnější spíše tato práva na základě současných práv v LZPS dovodit judikaturou.

---

¹⁰¹ BARTOŇ, Michal. In: HUSSEINI: Listina základních práv..., s. 73 (čl. 1).

5 Řešení problematiky hotovostních plateb v okolních státech a jejich řešení

V historii a v současnosti do poloviny roku 2023 na světě neexistoval žádný stát, který by hotovostní platbu zaručoval jako samostatné lidské právo. Pro komparaci problematiky plateb v okolních státech a způsobů jejich řešení byly vybrány následující státy: Slovenská republika a Rakouská republika.

Slovenská republika byla vybrána z toho důvodu, že podobný návrh byl na tamní politické scéně předložen v poslední době.¹⁰² Rakouská republika byla vybrána, protože se zde v roce 2017 objevil návrh na ústavní zakotvení pro hotovostní platby a mohl by tak sloužit jako inspirace pro český návrh rozebraný ve čtvrté kapitole. Rakouská společnost řešila obdobné téma i v rakouském parlamentu a byl také podán poslanecký návrh Národní radě Parlamentu Rakouské republiky.¹⁰³

5.1 Slovenská republika

Slovenská republika používá na svém území měnu euro a je členem Eurozóny.¹⁰⁴ Skupina poslanců (Miloša Svrčka, Borisa Kollára, Ľudovíta Gogu a Petra Pčolinského) ze strany Sme rodina podala dne 23. 2. 2023 Parlamentní návrh č. 1472,¹⁰⁵ kterým chtěli doplnit Ústavní zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov. (dále jen Ústava SR).

Slovenská republika nemá samostatný ústavní zákon ohledně základních práv, ale má je včleněna do Ústavy SR¹⁰⁶ pod druhou hlavou jako základní práva a svobody. V daném návrhu skupina poslanců navrhla doplnit Ústavu SR o nový článek ústavy:

„Čl. 39a

(1) *Vydávanie hotovosti ako zákonného platidla sa zaručuje.*

---

¹⁰² *Platba v hotovosti ako právo: Zabezpečiť by ho mal ústavný zákon, jeho návrh je už v parlamente* [online]. Rozhlas a televízia Slovenska, 24. února 2023 [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: <https://spravy.rtv.s.sk/2023/02/platba-v-hotovosti-ako-pravo-zabezpecit-by-ho-mal-ustavny-zakon-jeho-navrh-je-uz-v-parlamente/>

¹⁰³ *Bundesverfassungsgesetz über die Freiheit zur unbeschränkten Verwendung von Bargeld im Zahlungsverkehr (1573/A)* [online]. Parlament österreich, 2016 [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: <https://www.parlament.gv.at/gegenstand/XXV/A/1573>

¹⁰⁴ *Evropská centrální banka* [online]. Naše peníze [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.cs.html>

¹⁰⁵ *Parlamentná tlač 1472.* [online]. Národná rada Slovenskej republiky, 2023 [cit. 2023-05-24]. Dostupné z: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=1472>

¹⁰⁶ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov.

(2) Každý má právo vykonať platbu za nákup tovarov a poskytnutie služieb v hotovosti zákonným platidlom.

(3) Zákon ustanoví podmienky a obmedzenia práva podľa odseku 2.“

Předkladatelé v důvodové zprávě¹⁰⁷ uváděli, že cílem tohoto návrhu je zavést ústavní rámec pro právo na peněžní hotovost s ohledem na právo na soukromí, kdy v době přijetí Ústavy SR nemohlo autory napadnout, že se potřeba takového práva objeví. Podle předkladatelů je toto závažné téma, jelikož by došlo k oslabení státní moci, pokud by se stát odklonil od hotovosti. Právo na soukromí by bylo ohroženo a obyvatelé by se v obavě o své bezpečí začali více zajímat o alternativy, jako jsou např. kryptoměny. Dále by ústup hotovosti podle předkladatelů ještě více ohrozil vyloučené osoby ze společnosti, jelikož by bez hotovosti byla ohrožena charitativní činnost financovaná dobročinnými sbírkami, které se realizují sběrem hotovosti. Ohrožena by také byla mladá skupina obyvatelstva, která se učí finanční gramotnosti a zachování práva na hotovost je podle předkladatelů důležité k vybudování této gramotnosti.

Parlamentní návrh č. 1472 nevytváří oproti Sněmovnímu tisku 877/0 v ČR žádné rozpory s právem EU, a ani nevytváří vnitrostátní rozpory v právu, dalo by se konstatovat, že je také v souladu s doporučením komise ze dne 22. 3. 2010 o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla.¹⁰⁸

Dne 15. 6. 2023 byl parlamentní návrh č. 1472 schválen v Národní radě Slovenské republiky, kdy pro něj hlasovalo 111 ze 132 přítomných poslanců¹⁰⁹ a je účinný od 1. 7. 2023.¹¹⁰

5.2 Rakouská republika

Rakouská republika používá na svém území měnu euro a je členem Eurozóny.¹¹¹ V Rakouské republice se začalo mluvit na politické scéně o nutnosti upravit postavení hotovosti na ústavní úrovni v roce 2017. Pro podání návrhu na ústavní úrovni byla obava, jelikož Evropská centrální banka se rozhodla ukončit vydávání bankovek s hodnotou 500 euro v roce

¹⁰⁷ *Dôvodová správa Ústavný zákon, parlamentná tlač 1472. Národná rada Slovenskej republiky* [online]. [cit. 25. května 2023]. Dostupné z: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=524797>

¹⁰⁸ Doporučení komise ze dne 22. března 2010 o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla. Úř. Vest. L 83/70 30. března 2010, s. 70-71.

¹⁰⁹ *Hlasovanie o návrhu ústavného zákona ako o celku* [online]. Národná rada Slovenskej republiky [cit. 22. srpna 2023]. Dostupné z: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasklub&ID=50476>

¹¹⁰ *Schválené znenie zákona NRSR 1472* [online]. Národná rada Slovenskej republiky [cit. 22. srpna 2023]. Dostupné z: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=531538>

¹¹¹ *Naše penize* [online]. Evropská centrální banka [cit. 22. května 2023]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.cs.html>

2016.¹¹² Tato bankovka byla označována pro její oblíbenost teroristy jako “Bin Ládinovy bankovky”.¹¹³ Nicméně vydané a stále v oběhu bankovky s hodnotou 500 euro jsou platné.¹¹⁴ Také tato obava je v rozporu s doporučením komise ze dne 22. 3. 2010 o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla,¹¹⁵ které stanovuje že: „*Přijímání eurobankovek a euromincí jako platebního prostředku v maloobchodních operacích by mělo být pravidlem. Odmítnutí by tudíž mělo být možné pouze v odůvodněných případech spojených se zásadou dobré víry (například pokud maloobchodník nedisponuje drobnými penězi)*“. “.

Těchto kroků se začala obávat skupina poslanců okolo Ing. Norberta Hofera. Tato skupina dne 24. 2. 2016 navrhla spolkový ústavní zákon o svobodě k neomezenému užití platby v hotovosti v platebním styku pod číslem 1573/A.¹¹⁶ Tento zákon by stanovoval v jednom paragrafu: „*Zum Schutz der Freiheit des Einzelnen wird die Verwendung von in Österreich gesetzlich zugelassenen Zahlungsmitteln (Banknoten und Scheidemünzen) keinerlei Einschränkungen unterworfen*.“, což by se dalo přeložit jako: „K ochraně svobody jednotlivce není nijak omezeno užití platidla, které je ze zákona povoleno v Rakousku (bankovky, mince)“.

Rakouský ústavní systém je poměrně složitý. Rakouskou ústavu v materiálním smyslu netvoří pouze ústavní zákon z roku 1920, ale také další normativní akty nebo dokonce jednotlivá ustanovení nacházející se v zákonech, které byly Parlamentem Rakouské republiky odhlasovány jako ústavní zákony v zájmu zajištění jejich ochrany před kontrolou jejich změny.¹¹⁷ Tento systém umožňuje takto samostatně hlasovat o ústavním zákonu a nepřipojovat ho k jinému ústavnímu zákonu.

Jako důvody pro toto ustanovení uváděli: „*občan bez hotovosti je občan finančně zbavený svéprávnosti*“. Další argument předkladatelů byl, že: „*dohlížení nad spotřebou občana by nebyly položeny hranice*“. Podle předkladatelů je rozdíl v tom, zda občan zanechá dobrovolně digitální stopu při bezhotovostní platbě, nebo zda pro nedostatek hotovostních

---

¹¹² ECB ukončila výrobu a vydávání bankovky 500 € [online]. Evropská centrální banka, 2016 [cit. 22. května 2023]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.cs.html>

¹¹³ EU zakázala tisknout velké bankovky. Bojí se teroristů a zločinců [online]. BYZNYS NOVINY, 2016 [cit. 22. května 2023]. Dostupné z: <https://www.byznysnoviny.cz/2019/04/29/eu-zakazala-tisknout-velke-bankovky-boji-se-teroristu-zlocincu/>

¹¹⁴ Information zur 500-Euro-Banknote [online]. Oesterreichische Nationalbank, 2016 [cit. 22. května 2023]. Dostupné z: https://www.oenb.at/Bargeld/der-euro/information_zur_500-euro-banknote.html

¹¹⁵ Doporučení komise ze dne 22. března 2010 o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla. Úř. Vest. L 83/70 30. března 2010, s. 70-71.

¹¹⁶ Parlament Österreich. 1573/A vom 24.02.2016 [online]. Vídeň: Parlament Österreich, 2016, Dostupné z: https://www.parlament.gv.at/dokument/XXV/A/1573/imfname_508768.pdf

¹¹⁷ KUSTRA, Aleksandra. Integrovaní předpisy v rakouském ústavním systému. Acta Universitatis Carolinae Iuridica, 2013, roč. 59, č. 4, 265 s.

způsobů transakce nemá jinou volbu. Proto tato svoboda výběru musí být také poskytnuta v budoucnu. Dle odůvodnění návrhu je hotovost také „otisklá svoboda“. Podle návrhu by ve formování důvěry neměla být stanovena opatření, a to ani na rakouské, ani na evropské úrovni, která by mohla otrástit důvěrou občanů k poskytnutí platby v hotovosti. Lze konstatovat, že rakouský návrh byl napsán v obecnější rovině než sněmovní tisk 877/0 v Poslanecké sněmovně parlamentu ČR.

Ve volebním období 2013–2017 nebyl daný návrh projednán a v roce 2017 bylo projednávání tohoto návrhu přerušeno.¹¹⁸ V Rakouské republice je toto téma stále aktuální a poslední snaha o vyhlášení referenda ohledně ústavního zakotvení práva na neomezené platby v hotovosti proběhla v roce 2022.¹¹⁹

5.3 Zhodnocení řešení jednotlivých států

Návrh ústavního zákona v Rakouské republice a novela ústavy Slovenské republiky je velmi podobný v souladnosti s právním systémem daných států. Avšak rakouský a slovenský návrh nevyvolává tolik nejasných otázek jak sněmovní tisk 877/0 v Poslanecké sněmovně parlamentu ČR. Oba návrhy by lépe zapadly do ústavního systému daných států než sněmovní tisk 877/0. Oba návrhy jsou spíše proklamací principů na možnost placení v hotovosti. Na rozdíl od Sněmovního tisku 877/0 nedávají určité úkoly orgánům státu. Tyto předpoklady se potvrdily tím, že slovenský návrh novely ústavy byl Národní radou Slovenské republiky dne 29. 6. 2023 přijat.

5.4 Dílčí shrnutí

V rámci této kapitoly bylo úkolem zjistit, jak k dané problematice na ústavní úrovni přistupují jiné státy. Byl analyzován návrh v Rakouské republice, který byl nejspíše inspirací pro okolní státy včetně prvního návrhu v ČR, avšak na rozdíl od Slovenské republiky nebyl přijat.

Slovenská republika právo na platbu v hotovosti na ústavní úrovni přijala jako první stát v EU v červnu minulého roku. Přijetí této novely zatím nemělo žádný vliv v rámci právního řádu Slovenské republiky a Ústavní soud Slovenské republiky porušení tohoto ústavního práva ještě neshledal.

---

¹¹⁸ PARLAMENTSKORRESPONDENZ NR. 805 VOM 26. 06. 2017 [online]. Parlament österreich, 2017 [cit. 22. května 2023]. Dostupné z: https://www.parlament.gv.at/recherchieren/personen/nationalrat/praesidentinnen-seit-1920?WFW_003R_WF=FR&WFW_003M=M&WFW_0033PNR=3PNR&WFW_003page=2

¹¹⁹ *Více než půl milionů Rakušanů žádá referendum o právo na hotovostní platby* [online]. Echo24, 2022 [cit. 27. května 2023]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/ShPhM/rakousko-referendum-hotovostni-platba-pravo-ustava>

Závěr

Diplomová práce měla za cíl vymežit, zda by se právo platit v hotovosti mělo uzákonit jako základní právo. K tomuto cíli byly vymezeny tři výzkumné otázky, které měly zhodnotit hlavní cíl práce, a těmi otázkami byly:

1. VO1: Zohledňuje současná zákonná úprava dostatečně právo na soukromí při bezhotovostním platebním styku?

Na základě testu proporcionality lze hodnotit, že současná zákonná úprava zohledňuje dostatečně právo na soukromí při bezhotovostním platebním styku. Veřejná moc ČR nemůže shromažďovat bezdůvodně informace o bezhotovostních platbách, tudíž je tato pravomoc státu omezena a nemůže ji využívat svévolně a neomezeně. Omezenou pravomoc státu, kterou může zjišťovat informace o bezhotovostních platbách, lze hodnotit jako legitimní požadavek ze strany státu, proto lze hodnotit, že současná zákonná úprava dostatečně chrání právo na soukromí.

2. VO2: Lze nalézt v současné ústavněprávní úpravě, to především v právu na soukromí, opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb či jiná opatření související s platebními transakcemi?

Na základě mého hodnocení nelze v současné ústavněprávní úpravě nalézt opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb. Ale v rámci obecného zhodnocení pro ČR lze nalézt dvě výjimky. První, že pokud by právo EU přikazovalo pravidla ohledně hotovostních peněz, u kterých by ČR zjistila, že se jedná o změnu podstatných náležitostí demokratického právního státu, tak se ČR nebude těmito pravidly řídit. Druhá výjimka vychází z Montevidejské úmluvy a to, že stát by měl zajistit vládu ve státě, potom by také ČR mohla nalézt opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb. Tyto dvě výjimky jsou spíše hypotetické a nelze je relevantně brát v potaz. Proto je odpověď na otázku VO2 taková, že nelze nalézt opodstatnění v současné ústavněprávní úpravě pro nutnost zachování hotovostních plateb.

3. VO3: Jaké změny by přinesla úprava českého ústavního pořádku v podobě návrhu ústavního zákona (sněmovní tisk 877/0) z pohledu současné legislativy (hodnocení možností a důsledků)?

Sněmovní tisk 877/0 by ve znění, ve kterém byl předložen jako novela LZPS a Ústavy ČR, vyvolal podle mého názoru spoustu nejednoznačných otázek, jež by se týkaly jak evropského práva, ústavního, trestního, tak i soukromého práva. Tato novela by byla velice problematická a výklad této novely by se musel ujasnit. Obzvláště problematické se může jevit v rámci návrhu především to, že novela Ústavy ČR dává nový úkol pro ČNB, který má zjevný

rozpor s unijním právem, kde je prvořadým cílem systému centrálních bank udržovat cenovou stabilitu.

V rámci srovnání způsobu řešení platby v hotovosti v jiných státech lze konstatovat, že jejich návrhy jsou kvalitnější, více promyšlené a lépe zakomponovatelné do jejich ústavních práv, což dokazuje nedávný ústavní vývoj ve Slovenské republice.

Cílem práce bylo zhodnotit, zda by právo platit v hotovosti bylo vhodné zařadit jako základní právo, a na základě poznatků, které byly zjištěny v rámci zpracování tématu diplomové práce, tak hodnotím, že nikoliv. Je zřejmé, že v době přijetí LPZS, tedy před 30 lety, nebylo možné takové otázky řešit, jelikož alternativy v běžném životě k hotovosti téměř ani neexistovaly nebo byly velice málo využívány. Většina současných předkladatelů novel LPZS argumentovala především právem na ochranu soukromí, nicméně v LPZS už je toto právo dostatečně zakotveno. Lze konstatovat, že speciální úprava LPZS pro zaručení práva plateb v hotovosti, která by toto právo zakotvovala, je nadbytečná a postačuje současné pojetí lidských práv v právním systému ČR. Je otázkou, zdali ochrana hotovosti má být vztažena pouze k právu na ochranu soukromí, nebo by mohla být zahrnuta i jiná lidská práva.

Je velmi pravděpodobné, že podobné návrhy na ústavní zakotvení práva platby v hotovosti se budou v komorách Parlamentu ČR nadále objevovat s ohledem na technologický pokrok v poslední době. Toto téma se nadále bude ve společnosti objevovat, ačkoliv mám za to, že současná zákonná i ústavní úprava dostatečně reflektuje právo na soukromí.

V současné době se objevují další návrhy,¹²⁰ které mají mnohem širší pole působnosti a reagují na tzv. právo na odpojení, a mají snahu zahrnout do LZPS nejen záruku plateb v hotovosti, ale též právo zůstat mimo internet a digitální technologie obecně a vykonávat svá občanská práva jemu dostupným a přístupným způsobem. Významným argumentem autorů těchto novel je větší právní jistota při provedení změny práva na ústavní úrovni. Z tohoto důvodu si myslím, že tyto způsoby novelizace LZPS nejsou vhodná řešení a je vhodnější jednotlivá práva na základě judikatury v současném znění LZPS dovést před Ústavním soudem České republiky.

Do hloubky nebyly zkoumány případně jiné možné aspekty, jako jsou např. sociální, technické, bezpečnostní a jiné roviny dané problematiky, které by mohly nabídnout jiná řešení. Tyto otázky by mohly být analyzovány v rámci jiných bádání.

---

¹²⁰ Senátní tisk č. 184 [online]. Senát parlamentu ČR, [cit. 15. února 2024]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/109977/92257>

Seznam zdrojů

Monografie

- ARVIDSSON, Niklas. *Building a Cashless Society The Swedish Route to the Future of Cash Payments*. 1. vydání. Stockholm: Springer Publishing. 2019, 106 s.
- ČERVÍNEK, Zdeněk. *Metoda proporcionality v praxi Ústavního soudu*. 1. vydání. Praha: Leges, 2021, 258 s.
- DRAŽKOVÁ, Michaela. *Opatření AML v dohledu nad finančním trhem*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, 144 s.
- JUŘÍK, Pavel. *Platební karty: 1870-2006: velká encyklopedie*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, 296 s.
- KUDWEIS, Miloš. *Numismatika a notafilie: základy sběratelství zájmových předmětů pro začátečníky*. 1. vydání. Brno: Edika, 2017, 264 s.
- MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*. 1. vydání. Praha: CZ.NIC, 2013, 256 s.
- SCHLOSSBERGER, Otakar, SOLDÁNOVÁ, Marcela. *Platební styk*. 3. vydání. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005, 368 s.
- TOMOSZEK, Maxim. *Podstatné náležitosti demokratického právního státu*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015. 192 s.
- VALOUŠEK, Martin a kol. *Ochrana osobnosti, soukromí a osobních údajů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2019, 432 s.

Komentáře

- PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. 3352 s.
- KMEC, Jiří a kol. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1696 s.
- PATTYNOVÁ, Jana a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR): data a soukromí v digitálním světě. Komentář*. 1. vydání. Praha: Leges, 2018, 480 s.
- PIHERA, Vlastimil a kol. *Zákon o bankách. Komentář*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2011, 888 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, 1320 s.

- SMUTNÝ, Aleš a kol. *Zákon o bankách. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, 888 s.
- TVRDÝ, Jiří. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018, 324 s.
- UŘIČAŘ, Miroslav a kol. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, 1416 s.

Články v odborném časopise

- KOTÁB, Petr. K některým aspektům výlučnosti měny na státním území. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2018, roč. 64, č. 1, 43-53 s.
- PIHERA, Vlastimil. Některé úvahy o bankovním tajemství. *Obchodněprávní revue*, 2011, roč. 2011, č. 2, s. 35.
- KUSTRA, Aleksandra. Integrovaní předpisy v rakouském ústavním systému. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2013, roč. 59, č. 4, 265 s.

Právní předpisy a související dokumenty

- Doporučení komise ze dne 22. března 2010 o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla. Úř. Vest. L 83/70 30. března 2010, s. 70-71.
- Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku k zákonu č. 370/2017 Sb., obecná část, str. 156.
- Důvodová zpráva k zákonu o omezení plateb v hotovosti zákonu č. 254/2004 Sb., obecná část, str. 6.
- Listina základních práv Evropské unie (EU). Úř. Vest. C 326/391, 26. října 2012, s. 391-407.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Úř. Vest. L 119/1, 27. dubna 2016, s. 1-88.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006(Text s významem pro EHP). Úř. Vest. L 141/1 5. června 2015, s. 1-18.
- Rozhodnutí Rady 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů. Úř. Vest. L 189, 3. července 1998, s. 42-43.

- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.
- Senátní tisk č. 184 [online]. Senát parlamentu ČR, [cit. 15. února 2024]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/109977/92257>
- Senátní tisk č. 277 [online]. Senát parlamentu ČR, [cit. 27. června 2023]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/104739/87825>
- Směrnice Evropské parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU (Text s významem pro EHP). Úř. Vest. L 156/43. 19. června 2018, s. 43-74.
- Směrnice Evropské parlamentu a rady Směrnice Evropské parlamentu a rady (EU) 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES. Úř. Vest. L 130/92, 17. května 2019, s. 92-125.
- Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). Úř. Vest. C 326/47, 26. října 2012.
- Sněmovní tisk 484/0 N. ústav. z. - Listina základních práv a svobod [online]. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna. 30. června 2023 [cit. 27. února 2024]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=484&CT1=0>
- Sněmovní tisk 877/1 Stanovisko vlády k tisku 877/0 [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna [cit. 18. srpna 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=877&ct1=1>
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov.
- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.
- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 30/1947 Sb., o chartě Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora, sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku.

- Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb. o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb. Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 22. ledna 2001, sp. zn. II. ÚS 502/2000 (N 11/21 SbNU 83).
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04 (N 50/40 SbNU 443).
- Nález Ústavního soudu ze dne 20.června 2006, sp. zn. Pl. ÚS 38/04 (N 125/41 SbNU 551).
- Nález Ústavního soudu ze dne dne 22. března. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10.
- Nález Ústavního soudu ze dne 24. dubna 2012, sp. zn. Pl. ÚS 54/10 (N 84/65 SbNU 121), bod 45.
- Nález Ústavního soudu ze dne 27.listopadu 2012, sp. zn. Pl. ÚS 1/12 (N 195/67 SbNU 333), bod 244
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. prosince 2016, sp. zn. Pl. ÚS 32/15 (N 232/83 SbNU 605).
- Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 12. února. 2019, sp. zn. Pl.ÚS 21/17 (N 23/92 SbNU 236).
- Nález Ústavního soudu ze dne 14. května 2019, sp. zn. Pl. ÚS 45/17 (N 76/94 SbNU 19).
- Nález Ústavního soudu ze dne 3. března 2020, sp. zn. Pl. ÚS 26/19 (N 37/99 SbNU 11).

- Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ze dne 13. května 2020, sp. zn. PL. ÚS 13/2020.
- Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 4. 5. 2000, Rotaru proti Rumunsku, č. 28341/95 (2000) IHRL 2923.
- Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 4. 12. 2008, S. a Marper proti Spojenému království č. 30562/04 (2009) 48 EHRR 50.
- Rozsudek senátu ESLP (5.sekce) ze dne 2. 9. 2010, Uzun proti Německu č. 35623/05 (2010) 52 IHRL 1838.
- Rozsudek ze dne 8. dubna 2014, Digital Rights Ireland a Seitlinger a další, C-293/12 a C-594/12 (v el. sb. rozh.).

Seznam použitých internetových zdrojů:

- *Accord monétaire entre la Confédération suisse et la Principauté de Liechtenstein* [online]. Fedlex, 2022, [cit. 10. srpna 2023]. Dostupné z: https://fedlex.data.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/1981/1715_1715_1715/20220322/fr/pdf-a/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-1981-1715_1715_1715-20220322-fr-pdf-a.pdf
- BĚLOHLAVOVÁ, Martina. *Platební karty - historie, současnost, budoucnost* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009, s. 3-9. [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/v1y49b/>
- *Bundesverfassungsgesetz über die Freiheit zur unbeschränkten Verwendung von Bargeld im Zahlungsverkehr (1573/A)* [online]. Parlament österreich, 2016 [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: <https://www.parlament.gv.at/gegenstand/XXV/A/1573>
- DE CAPITANI, Werner. *Banking Secrecy Today* [online]. Philadelphia: International Law Journal, 1988, 115 s. [cit. 6 srpna 2023]. Dostupné z: <https://scholarship.law.upenn.edu/jil/vol10/iss1/2/>
- DUCHÁČEK, Josef. *Jak je to s hotovostí aneb Česko s bankovkami a mincemi* [online]. Česká národní banka, 3. srpna 2020 [cit. 26. května 2023]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Jak-je-to-s-hotovosti-aneb-Cesko-s-bankovkami-a-mincemi/
- *ECB ukončila výrobu a vydávání bankovky 500 €* [online]. Evropská centrální banka, 2016 [cit. 22. května 2023]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.cs.html>

- *EU zakázala tisknout velké bankovky. Bojí se teroristů a zločinců* [online]. BYZNYS NOVINY, 2016 [cit. 22. května 2023]. Dostupné z: <https://www.byznysnoviny.cz/2019/04/29/eu-zakazala-tisknout-velke-bankovky-boji-se-teroristu-zlocincu/>
- *Evropská centrální banka* [online]. Naše peníze [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.cs.html>
- HALL, Maurice. *The Latin Monetary Union – 1865* [online]. GoldCoin.org, 3. března 2010 [cit. 10. srpna 2023]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140304012255/http://goldcoin.org/gold-coins/the-latin-monetary-union-1865/691/>
- *HDP Výrobní metoda* [online]. Český statistický úřad [cit. 30. května 2023]. Dostupné z: https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.makroek_prod
- *Hlasovanie o návrhu ústavného zákona ako o celku* [online]. Národná rada Slovenskej republiky [cit. 22. srpna 2023]. Dostupné z: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasklub&ID=50476>
- HAUN, William. *Tradition-based Originalism and the Supreme Court* [online]. AEI, 21. března 2022 [cit. 19. března 2024]. Dostupné z: <https://www.aei.org/articles/tradition-based-originalism-and-the-supreme-court/>
- HOVORKOVÁ, Kateřina. *Pomocí karty vysledujeme pohyb kohokoliv. Do tvorby "vzpomínkových map" vstoupí banky* [online]. Aktuálně.cz, 27. dubna 2020 [cit. 26. května 2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/banky-se-zapoji-do-chytre-karanteny-poskytnou-informace-kde/r~40af437c888b11ea80e60cc47ab5f122/>
- *Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin)* [online]. Generální finanční ředitelství. 31. března, 2022 [cit. 18. března 2023]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/informace- stanoviska-a-sdeleni/2022/informace-gfr-k-danovemu-posouzeni>
- *Informační podklad ke kompatibilitě návrhu na vydání ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod a Ústava České republiky (sněmovní tisk 877), s právem EU* [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, [cit. 18. května 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=179707>
- *Information zur 500-Euro-Banknote* [online]. Oesterreichische Nationalbank, 2016 [cit. 22. května 2023]. Dostupné z: https://www.oenb.at/Bargeld/der-euro/information_zur_500-euro-banknote.html

- *K institutu bankovního tajemství* [online]. Česká národní banka, 1. února 2023 [cit. 19. března 2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2021-06/>
- KOCOURKOVÁ, Tereza. *Dokumentární typy plateb a jejich srovnání s jinými druhy plateb v mezinárodním obchodním styku* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2018, 17 s. [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/dheed/>
- *Kommuner slopar myntautomater – PRO kritisk* [online]. Svenska Dagbladet, 18. července 2016 [cit. 25. dubna 2023]. Dostupné z: <https://www.svd.se/a/W6dWk/kommuner-slopar-myntautomater-pro-kritisk>
- MAKKIOVÁ, Markéta. *Slabé a rozpadlé státy: Případová studie Libérie*. [online]. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017, 13 – 17 s. [cit. 5. srpna 2023] Dostupné z: https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/27325/1/DP_FINAL_2017.pdf
- MARTINEZ, Alexandra. *What is Monero? Anonymity On The Blockchain* [online]. Medium, 30. června, 2021 [cit. 18 března 2023]. Dostupné z: <https://medium.com/coinmonks/what-is-monero-anonymity-on-the-blockchain-c45f23a6dd6e>
- *Mobilní aplikace eRouška* [online]. [cit. 26. června 2023]. Dostupné z: <https://erouska.cz/>
- *Montevideo Convention on the Rights and Duties of States. United Nations Treaty Collection* [online]. [cit. 10. srpna 2023]. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/LON/Volume%20165/v165.pdf>
- *NATIONALBANKENS FORMÅL* [online]. Danmarks Nationalbank, 2023 [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: https://www.nationalbanken.dk/da/om_nationalbanken/formaal/Sider/Default.aspx
- *Návrh poslanců Václava Klause a Zuzany Majerové Zahradníkové na vydání ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod a Ústava České republiky (sněmovní tisk č. 877)* [online]. Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky, 29. května 2020 [cit. 18. srpna 2023]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSBQ3NGKU8/>
- NONNEMANN, František. *Bankovní tajemství a GDPR*. [online]. Epravo.cz, 3. prosince 2021 [cit. 19. března 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/bankovni-tajemstvi-a-gdpr-113920.html>
- *Organizační výbor Usnesení č. 300 (25. června 2020)* [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 25. června 2020 [cit. 18. srpna 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&v=ORGV&ct=300>

- *Parlamentná tlač 1472*. [online]. Národná rada Slovenskej republiky, 2023 [cit. 2023-05-24]. Dostupné z:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=1472>
- *PARLAMENTSKORRESPONDENZ NR. 805 VOM 26. 06. 2017* [online]. Parlament österreich, 2017 [cit. 22. května 2023]. Dostupné z:
https://www.parlament.gv.at/recherchieren/personen/nationalrat/praesidentinnen-seit-1920?WFW_003R_WF=FR&WFW_003M=M&WFW_0033PNR=3PNR&WFW_003page=2
- *Parlament Österreich. 1573/A vom 24.02.2016* [online]. Vídeň: Parlament Österreich, 2016, Dostupné z:
https://www.parlament.gv.at/dokument/XXV/A/1573/imfname_508768.pdf
- *Platba v hotovosti ako právo: Zabezpečiť by ho mal ústavný zákon, jeho návrh je už v parlamente* [online]. Rozhlas a televízia Slovenska, 24. února 2023 [cit. 20. května 2023]. Dostupné z: <https://spravy.rtv.slovensko.sk/2023/02/platba-v-hotovosti-ako-pravo-zabezpecit-by-ho-mal-ustavny-zakon-jeho-navrh-je-uz-v-parlamente/>
- RENTERIA, Nelson, ESPOSITO, Anthony. *El Salvador's world-first adoption of bitcoin endures bumpy first day* [online]. REUTERS [cit. 10. srpna 2023]. Dostupné z:
<https://www.reuters.com/business/finance/el-salvador-leads-world-into-cryptocurrency-bitcoin-legal-tender-2021-09-07/>
- *Schválené znenie zákona NRSR 1472* [online]. Národná rada Slovenskej republiky [cit. 22. srpna 2023]. Dostupné z:
<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=531538>
- STRAKA, Martin. *ŠVÉDSKO ZAČÍNÁ MÍT PROBLÉM S NEDOSTATKEM HOTOVOSTI V OBĚHU*. [online]. EPeníze, 23. září 2020 [cit. 20. května 2023]. Dostupné z:
<https://www.epenize.eu/svedsko-zacina-mit-problem-s-nedostatkem-hotovosti-v-obehu/>
- *Struktura peněz v oběhu* [online]. Česká národní banka [cit. 30. června 2023]. Dostupné z:
<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/obeh/struktura-penez-v-obehu/>
- TAŠKÁROVÁ, Ivana. *Bankovní tajemství* [online]. Praha, Univerzita Karlova v Praze, 2016, 8 s. [cit. 8. června 2023]. Dostupné z:
https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/81015/DPTX_2015_1_11220_0_354020_0_171626.pdf?sequence=1.2016
- TŮMA, Ondřej. *Šéf MasterCard Miroslav Lukeš: Bankovky už brzy nebudou potřeba* [online]. Peníze.cz, 20. února 2016 [cit. 17. května 2023]. Dostupné z:

<https://www.penize.cz/platebni-karty/308962-sef-mastercard-miroslav-lukes-bankovky-uz-brzy-nebudou-potreba>

- VAN DER CRABBEN, Jan. Coinage. *World History Encyklopedia* [online]. World History Encyclopedia, 28. dubna 2011 [cit. 25. května 2023]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/coinage/>
- VAN WIRDUM, Aaron. *IS BITCOIN ANONYMOUS? A COMPLETE BEGINNER'S GUIDE* [online]. Bitcoinmagazine, 18. listopad 2015 [cit. 18. března 2023]. Dostupné z: <https://bitcoinmagazine.com/technical/is-bitcoin-anonymous-a-complete-beginner-s-guide-1447875283>
- *Více než půl milionů Rakušanů žádá referendum o právo na hotovostní platby* [online]. Echo24, 2022 [cit. 27. května 2023]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/ShPhM/rakousko-referendum-hotovostni-platba-pravo-ustava>

Shrnutí (abstrakt) práce v českém jazyce a v anglickém jazyce

Hlavním cílem této diplomové práce je vymezit, zdali by se právo platit v hotovosti mělo uzákonit jako základní právo.

Prvně byl analyzován přehled relevantní právní úpravy pro platby na hotovostní a bezhotovostní platby dle současné legislativy. Analýza byla provedena s využitím testu proporcionality. Bylo zjištěno, že současná zákonná úprava dostatečně reflektuje právo na soukromí při běžném každodenním bezhotovostním platebním styku.

V druhé kapitole bylo ověřováno opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb v současné ústavněprávní úpravě, to především v právu na soukromí. K tomuto ověření byly použity komparativní metody, a to na komparaci mezi jednotlivými způsoby realizací plateb. Bylo zjištěno, že se způsoby realizace plateb od sebe tolik neliší. V právu na soukromí nebylo nalezeno opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb.

V třetí kapitole bylo zjišťováno v současné ústavněprávní úpravě opodstatnění pro nutnost zachování hotovostních plateb. V této kapitole byly metody komparace použity také na jiná ústavně zaručená práva, které právní řád České republiky zajišťuje. V rámci obecných úvah a pro ověření některých otázek s tím spojených byly použity základní statistické funkce. V rámci této kapitoly nebyly nalezeny žádné relevantní důvody pro zachování hotovosti.

Ve čtvrté kapitole byl analyzován konkrétní poslanecký návrh sněmovní tisk 877/0 na zakotvení práva na hotovost k ústavnímu zakotvení. Tento návrh byl předložen jako novela Listiny základních práv a svobod a Ústavy České republiky, ale jeho přijetí by dle zjištění přineslo spoustu nejednoznačných otázek v právní řádu České republiky.

V páté kapitole byla řešena problematika zachování hotovostních plateb v okolních státech. Zde bylo užito metod komparace daného tématu v právních rádech okolních států a popsáno jakým způsobem dané státy našly řešení.

The main objective of this thesis is to determine whether the right to pay in cash should be enacted as a fundamental right.

First, an overview of the relevant legislation for cash payments was analysed and non-cash payments under current legislation. The analysis was carried out using the proportionality test. It was found that the current legal regulation sufficiently reflects the right to privacy in everyday non-cash payments.

In the second chapter, the justification for the necessity of maintaining cash payments in the current constitutional legislation was verified, especially the right to privacy. For this

in the third chapter, the justification for the need to maintain cash payments in the current constitutional framework was examined. In this chapter, the methods of comparison were also applied to other constitutionally guaranteed rights that the legal order of the Czech Republic ensures. Basic statistical functions have been used for general considerations and to test some related issues. Within this chapter, no relevant reasons have been found for maintaining cash payments.

In the fourth chapter analysed a specific parliamentary proposal, Parliamentary Print 877/0 to enshrine the right to cash to the constitution. This proposal was presented as an amendment to the Charter of Fundamental Rights and Freedoms and the Constitution of the Czech Republic, but its adoption, according to the findings, would raise many ambiguous issues in the legal system of the Czech Republic.

In fifth chapter addressed the issue of maintaining cash payments in neighbouring countries. Here the methods of comparison of the given topic in the legal systems of the neighbouring states were used and how the given states found a solution were described.

Seznam klíčových slov v českém a anglickém jazyce

Klíčová slova v českém jazyce

Placení, Hotovost, Ústavní právo, Základní práva, Právo na soukromí, Bezhotovostní transakce.

Keywords in English

Payment, Cash, Constitutional law, Fundamental rights, Right to privacy, Cashless transactions.